

ניתן לצלם לזיכוי הרבים

מיועד לזוגות נשואים בלבד

בעזה"ש"ת

מאמר סוד הצניעות

על פי פנימיות התורה

מתוך המהדורה החדשה

של סדרת הספרים "סוד החשמל"

ירושלים תשע"ב

מאמר זה מגלה ללומדים

אוצר ידיעות חדשות בחיי הבית היהודי

מופץ ללא תשלום לזיכוי הרבים

חלק מההסכמות שנתנו לספר 'סוד החשמל'

הרב יחיאל פישל אייזנבאך
ראש ישיבת "שער השמים"
 ללימוד תורת הגבלה והנסתר
 בירושלים ע"ה"ק

שריה דבליצקי
 בני ברק, רחוב ירושלים 50
 טל. 6182649
 פקס. 6181091

בס"ד, יום ג' חשוון תשס"ג

הנה בא אלי האברך היקר עוסק באורייתא תדירא בגולה ובנסתר הרה"ג ר' יקותיאל פיש שליט"א ובידו ספרים שחיבר שהם דרושים וביאורים יקרים מעורבים בפשטי גולה ונסתר יחדיו. והנני סומך על מכתב ידידי הנכ"י הרה"ג בגולה ובנסתר ר' משה ש"ץ שליט"א, שכתב אלי שהם דברים נחמדים וראויים לשולחן מלכים, ולכן הנני מברכו ומאחל לו שיוזכר להוציא ספרים יקרים אלה וגם כל מה שחננו הית"ש בהבנת תורה"ק בכל ענפיה, ומתוך מנוחת הנפש וישוב הדעת, ובמהרה נזכה להתגלות כבוד שמו ית"ש ולקיום כל היעודים בב"א.

ובאתי על החתום יום תני"ל
 שריה דבליצקי

שריה דבליצקי
 רח' ירושלים 50, בני ברק
 03-6182649

יום טו' בחשוון תשס"ד פניה"ק ירושלים ת"ו

הובא לפני הספר "סוד החשמל" שכתב הרב יקותיאל זאב פיש שליט"א המבאר את סוגיית החשמל על פי יסודות הזוהר הקדוש בשפה פשוטה המבארת לכל נפש, ובודאי יהיה תועלת ללומדי הגולה וללומדי הנסתר להבין הדברים, ויהיה לחיזוק הקדושה ולקרב הגאולה בב"א.

הרב יקותיאל פישל אייזנבאך

משה הלברשטאם
 חבר הבר"צ העדה החרדית
 ראש ישיבת "דברי חיים" שטאקאוויץ
 מח"ס שו"ת "דברי משה"
 פעילות ירושלים חובב"א
 רח' יסוד 8 סל. 8370514

יעקב מאיר שכטער ר"ם ישיבת המקובלים "שער השמים" מנ"ח מוסדות ק"ן אור מתי"ק ירושלים חובב"א רח' התת טרם 32 סל. 03-6270839	YAAKOV MEIR SHECHTER Rav Yeshiva Haneikubolim "Shaar HaSukiyim" President "Knesset Of Institutions" JERUSALEM 32 Chevan Shav St. Tel. 972-0270839
--	---

אמירה נעימה כתיבא וחיבא למעכ"ת הרה"ג בחדרי תורה וגם בנסתרות ידו הט"ה מוה"ר יקותיאל זלמן זאב פיש שליט"א, על ספרו "סוד החשמל" בו העלה מנגיני המלך מלכו של עולם האורות והידושי תורה מתוקים אשר יתענגו בהם עמלי תורה וחובבי תושיה להלהיב הנפש והלב לאהבתו ית"ש.
 יהי ה' אלהיו עמו ותעשינה ידו תושיה לברך על המוגמר, ויפוצו מעינותיו חוצה בבתי מדרשות, ויוסיף אומץ בתורה הקדושה ללמוד וללמד מתוך שמחת לב ושפע קודש לאישט"א.

הרב משה הלברשטאם
 חבר הבר"צ העדה החרדית
 ראש ישיבת "דברי חיים" שטאקאוויץ
 פעילות ירושלים חובב"א
 מתי"ק ירושלים חובב"א

בעזרת מרחשון תשס"ד

הן ראיתי את גליונות הדפוס, דרושים יקרים על סוד החשמל, מאת האברך היקר הרה"ג יקותיאל זלמן זאב פיש שליט"א בנו של יקרו, צנא מלא ספרא וידר נערוי הרב הגאון ר' יעקב יחזק"י פיש שליט"א, ובן חכם שיטת אב. ומאד נהייתו מכתביו היקרים, אשר אברך צעיר לימים משתעשע בדרושי התורה ע"ם החשמל, המיוסדים על הזוהר הק' ותיוקנים, אגדות חז"ל ומתורתו של הרב בעל התנאי ז"ע. ודרושו הם על דרך המקובלת, וראוי לעלות על שולחן מלכים.

ואברכו שיטתא ה' חילו, ויפוצו מעינותיו חוצה ויזכה רבות בשנים לשבת בבית ה' על התורה והעבודה בהרחבת הדעת ונחת דקדושה עדי נזכה בקרוב שניפוק מבי גלותא ברחמי ותיטלא הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים.

יעקב מאיר שכטער
 ר"ם ישיבת שער השמים
 מנ"ח מוסדות ק"ן אור
 מתי"ק ירושלים חובב"א

חלק מההסכמות שנתנו לספר 'סוד החשמל'

Rabbi D. FRISCH
Batei Usharetz 507
P.O.B. 5315
JERUSALEM E. Israel

דניאל פריש
ר"מ בישיבת הסמטות אשכנז
סניף פרוש בתי שבת על החולץ
אשכנז
"אצטיות חיים" ללימוד תורת האצטיות
בתי אצטיות 507 ת.ר. 5315
בתי שבת ירושלים המב"א

הרב יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א
ראש ישיבת תורת חכם ללימוד הגנלה והגמטרה
רחוב אהלי יוסף 4
ירושלים תובכ"א

בס"ד

חשון תשס"ה

הנה נתכבדתי בפרי עטו של האברך היקר הרה"ג ר' יקותיאל זלמן זאב פיש שליט"א, בנו של ידידי רבי יעקב חזקיהו שליט"א, וברא כרעא דאבוה דעסיק באורייתא, תידי את תגובתו העלה בדפוס בספרו "סוד החשמל", העוסק בדברים שהם כבשנונו של עולם.

וכבר נודע מעלת זכות העסק בסתרי תורה ובספר הזהר הקדוש ברוך האחרון, ובפרט שיש בזה סגולה גדולה לקירוב הגאולה, בבי"א.

אשר על כן סמכתי על הרבנים הגאונים שעיינו בספר וקלטוהו בהסכמותיהם הגדפוסות, וגם אני ברוך אברכו שיוכה להמשיך ולהתמיד באהלה של תורה, והפך ה' בידו יצליח לזכות את הרבים, ומגן ומגיה יתקלם עליאיה.

החזות לכבודה של תורה ולומדיה באהבה רבה

ט"ו במרחשון תשס"ד

הוא לפני הספר סוד החשמל שכתב ידידי רבי יקותיאל זאב פיש שליט"א בן הרה"ג ידידי יודי נפשי ר' יעקב חזקיהו שליט"א. שחולץ בדרכי אביו ומחדש חידושים נפלאים בגנלה ובגמטרה, ושמתני לראות אך שמקשר הגנלה והגמטרה, שזה בעצמו סוד החשמל. חש הוא בחינת נסתר בחינת חכמה, ומל הוא בחינת גנלה בחינת בינה. בסוד עינים ממולות בחינת בינה, סוד הדיבור, ועינים חשות סוד שתיקה בחינת נסתר, (הגנה יג.) והחשמל הוא חיבור שניהם יחד, ובנדא יבא מזה תועלת גדול בין ללומדי הגנלה שיתחילו להרגיש שגם צרכים לבאור של הגמטרה, ובין ללומדי הנסתר שיתחילו להרגיש ששלימות השגת המנימויות הוא רק ע"י הגנלה. וידועים דברי הגר"א המובאים בכתבי המקובל האלוקי ר' יצחק אייזיק חבר בשער הקליפות דברי הנגמ' ב"א בתורא ע': שהקבי"ה ברא ליתן זכר ונקבה ולאמלא נוסקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו. מה עשה הקבי"ה סרס את הזכר והרג הנקבה ומלחה לצדקים לעתיד לבא. ופירש רבינו הגר"א דהזכר מרמז על תורה שבכתב ולימוד הקבלה, והנקבה מרמזת על תורה שבע"פ, והקבי"ה סרס את הזכר שאין שלמות היום בלימוד הקבלה, דהקבי"ה נגז את האור בתוך היסוד, וממילא אין האור בשלמות בסוד סרס את הזכר. ובלמוד הגנלה הקבי"ה הסתיר האור של האלקות לגמרי בסוד הרג את הנקבה וצריך עמל וטורח גדול לגלות את האלקות בסוד תחית המתים. וע"י שנוסקין יחד ומקשרים הגנלה והנסתר מתגלה האור האלוקי בין בגנלה בין בגמטרה. וידועים דברי סה"ק עמק המלך דאילו רבינו האר"י היה חי בינינו עד שנת של"ה (רבינו נפטר בסוף של"ב) היה מברך כל הגנלה ע"פ נסתר ויהיה שלימות היחוד ע"י גילוי סודות התורה בשלימותם. וכן כתב הגאון הקדוש מקאמור"א בשם מרן האלוקי הגש"ט שנתגלה לו בחלום ששאל הגש"ט את רבינו האר"י ז"ל למה דיבר בלשון מופשט ולא בלשון העבודה ואמר לו אם היה נשאר בעולם היה עוד שלוש שנים היה מנלה את הנסתר מתוך הגנלה והיה בא משיח צדקנו. ויה"ר שעי"ו נזכה תיפק ומיד לביאת נואל צדק ברחמים בבי"א.

חקי יצחק מאיר מורגנשטרן
פ' יוסף אהלי יוסף

בנייהו יששכר שמואלי
ישיבת הסמטות "בתי שבת"

ה'ה כ"ג שבט ה'תשס"ה

באתי אה"ע ארמ"א אה"ה הספד הנפלא סוף המשאל'
אכסם יצחק ויגבו הכת"ב ד'תשס"ג בארמ"א תשי"גו ד'פרדס
המשאכ' כה"ג יקותיאל פ"ל של"א וכו' ד'תש"ה נפלאים
ואגונים ומאב"א'ה ד'פרדס' הגמ"ה וכו' ה'תש"ה היה הגמ"ה
ע"י ג' ושל"א ויק"ה י"ג ויג' חק' יצחק אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
ויכ"ס'ה ויכ"ס'ה אה"ע וכו' וכי"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
ע"י יצחק יצחק אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
ויצ"ו אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
נעקו אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
המשאכ' אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
אין נעקו אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
ספ"ה אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
א"א"ש אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
באתי אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע
א"א"ש אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע אה"ע

Rabbi CHAIM P. SCHEINBERG
Rosh Hayeshiva "TORAH ORE"
and Morah Hora'ah of Kiryat Mattersdorf

הרב חיים פינחס שיינברג
ראש ישיבת "תורה אור"
ומורה הוראה דקריית מטערסדורף

הנה תלמידי האברך המופלג בתורה ויראת שמים
הרה"ג יקותיאל זלמן זאב פיש שליט"א נשאו לבו
בחכמה לזכות את הרבים בעינים עמוקים כבשנונו של
עולם, וכבר שבחוהו וקלטוהו רבנים וגאונים וזכר
עמלו ויגיעתו כשזב טעם ודעת.

אך כידוע אין אני בא בהסכמות בפרט בדברים
עמוקים אלו, ולא נצרכא אלא לברכה שיוכה לשקוד
על התורה מתוך נחת ולחבר חבורים ולהפיצם
בישראל להגדיל תורה ולהאדירה.

בדין לכבוד התורה ולומדיה
חיים פינחס שיינברג

רחוב מנחם מנדל פרידמאן, ת.ר. 4978, סל 537-1513, ירושלים
2 Parim Merot St., Jerusalem, P.O.B. 6978, Tel. (02) 537-1513, Israel

ניתן להשיג את החוברת ללא תשלום

בירושלים: משפחת פיש רחוב גבעת שאול 30 קומה א 026537343

**נודה מאד לכל מי שישלח הוספות על מאמר זה לזיכוי הרבים.
נא להפיץ מאמר זה לזיכוי הרבים**

חדש: יצא לאור חוברת קץ הגאולה לפי הזהר ופירוש הגר"א שנת תשע"ב

ניתן לקבל בכתובת המייל דלקמן

בס"ד יצאה לאור המהדורה החדשה של ספר 'סוד החשמל' לחבר בין תורת הנגלה לתורת הנסתר [5 כרכים]

ניתן להשיג בטל: 0573109982. או במייל fish@neto.net.il

**Sod Hachashmal 5 volumes, open the gates of learning pnimius hatorah.
Sifrei Sod Hachashmal (Hebrew) are now available in u.s.a at moznaim 7188530525
Under haskamos of many Gedoilim shlita and zatzal,
Explaining concepts of kabbalah in clear language.**

A weekly Torah sheet is available by e-mail. Please send request to fish@neto.net.il

מאמר צניעות האשה

מובא ב'רקאנטי על התורה' (פרשת לך לך) (ע') וכן מובא ב'שער מאמרי רשב"י להאריז"ל (ט) שהאשה מקבלת את החיות של רמ"ח איבריה מהבעל בזמן הזווג והיא תלויה בבעלה בדבר זה, ולכן היא פטורה מרמ"ח מצוות עשה, (ע"ש מדוע דוקא מ"ע שהזמן גרמא), והחיות של השס"ה גידים יש לה מעצמה. ורואים שהאשה אין לה חיות פנימית אמיתית משלה ברמ"ח איבריה, ואת החיות האמיתית היא מקבלת מבעלה בזמן הזווג.

וכן מצינו בזהר (וישב קפא:) שאיש הוא בבחינת נשמה, והגוף שלו היא אשתו, ובזמן הזווג הגוף מקבל את חיות הנשמה שלו, ודבר זה ידוע בגשמיות שהאשה מקבלת שלמות נפשית ורוגע פנימי בחייה מחיי האישות. וכפי שמצינו בגמ' (קידושין ז:) **טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו**. וכן מצינו בגמ' (כתובות סה:) שזווג נקרא אכילה, ומצינו בגמ' (נדרים כ:) שזווג נקרא שתיה, ורואים שזווג מחיה את האשה בבחינת אכילה ושתיה וכן מצינו בגמרא (שם) שאשה המכירה את עצמה ליחוד עם בעלה נמשלת לעורכת שלחן.

והוסיף הרה"ג ר' צדוק ניסן שליט"א שקודם הנשואין אין לאשה מנוחה ושקט נפשי, כמו שכתוב (רות א, ט) **"יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה"**. וכן מובא

שלקיחת שרה ב' פעמים מבית אברהם לפרעה ולאבימלך, מרמזת על חרבן בית המקדש ב' פעמים. ולכאורה צריך באור הרי פרעה ואבימלך לא עשו מעשה זנות, ומדוע ההרהור שלהם בשרה כל כך חמור. וכן מצינו בגמ' (יומא כט.) **הרהורי עברה קשו מעברה**, וצריך להבין מדוע ההרהור חמור יותר ממעשה עברה עצמו.

נראה לבאר את חומר האסור לאשה לגרם לאדם להרהר בה, דבזמן הזווג האשה מקבלת מבעלה את השפע שהקב"ה מעביר דרך הבעל. ושפע זה יש בו נתינת חיים לאשה עם כל הפרטים הכלולים בחייו של אדם, כמו שכתוב (קהלת ט, ט) **"ראה חיים עם אשה אשר אהבת"**. דבזמן הזווג יש נתינת חיים לבעל ולאשתו, כפי שבארנו במאמר 'סוד החצי' שהבעל משפיע לאשתו חצי משפע החיים שהוא מקבל לעצמו. ובזכות השפעה זו הוא זוכה לחדש את השפע עבורו, כפי שהדבר נעשה בספירות הפרצופים העליונים, שפרצוף אבא משפיע לפרצוף אמא חצי מהשפע שהוא קבל מהעולם שמעליו, ומחצי זה היא מולידה את העולם שתחתיה שנקרא פרצוף זעיר אנפין ונוקביה, שמזדווגים באותה בחינה, והנוקביה מולידה את העולם שתחתיה וכו'.

שהחלשות הזכר היא בגלל אחיזת הקלפות במעשה הזווג, הבאור הוא שבגלל אחיזת הקלפות התחדשות החיים אצל הזכר היא לא מיד, וזה גורם את החלשה. וכן בהעלאת מיין נוקבין, כשם שרואים בפרצופים העליונים כשהנוקבא מעלה מיין נוקבין, היא מעלה את כל מה שיש לה, וכשהיא מקבלת את התחדשות החיים במיין דכורין היא מקבלת קודם את מה שהיה לה, ובניחוד עם זה היא מקבלת את החיים החדשים, כן השתלשל בגשמיות שהעלאת מיין נוקבין גורמת את החלשות הנוקבא כי כל כחה יוצא ממנה, וההתחדשות עורכת זמן, כדבארנו.

ואם אדם זר מהרהר באשה, הסטרא אחרא פותח את השפע של האשה שהרהרו בה ומוריד את זה דרך החמום באדם המהרהר, והוא כפיכול גונב לה את השפע האמתי שלה, ואף על פי שאינו עושה מעשה, עצם ההרהור כבר גונב את השפע שיירד אצל הזכר המהרהר. ודבר זה פוגם בחיים של האשה שאינה מקבלת מבעלה את השפע האמתי שלה וכו'. וכן האדם המהרהר באשה זרה גורם לאשתו להשפיע לה שפע של אשה אחרת שיירד אצלו. ואם אינה מקבלת את החיים האמתיים שהקב"ה יעד עבורה, היא תהיה חסרה ותרגיש שכפיכול חסר לה משהו. וכן רואים שהתורה הסמיכה בעשרת הדברות,

בשור"ע (יו"ד נדרים רכח מג) **"המזדווגין עצמם יקראו משדכים, כי תרגום ונתשקט הארץ" ושידיכת ארעא. מענין ומצאן מנוחה**. וכן מצינו במדרש (רות רבה ב, טו) **"ומצאן מנוחה אשה בית אישה" מכאן שאין קורת רוח לאשה אלא בבית בעלה**. וכן מובא בספר 'שפת אמת' (פרה תרנ"ו) **עקר מנוחת האשה להיות נמשכת אחר אישה**. **מצינו** בזהר חדש (שה"ש פד.) שהאשה קדם הזווג יש לה צבע שחור, ובזמן הזווג כשמקבלת את צבע הלבן מהיסוד, הלבן מתגבר על השחור והיא נהפכת ללבן. ועל זה כתוב **"שחורה אני ונאונה"**, שחורה קדם הזווג, ונאונה לאחר הזווג. ומבאר לדברינו דקדם הזווג האשה היא בבחינת ס"ה גידים שבהם זורם הדם האדם, לכן היא בחינת שחורה, דמובא בגמ' (נדה יט.) ששחור הוא צבע אדם שהתקלקל ונהיה שחור. ולאחר הזווג כשמקבלת את החיות של רמ"ח איבריה מהבעל, היא בסוד לבן המרמז על חיות האברים השכיכים למדת החסד הנרמז בלבן. וכן מצינו בזהר (תיקונים לט.) **והבורא דתרווייהו רח"ם, דאיהו רמ"ח פקודין דעשה**. רואין שהרח"ם מקבל את חיות הרמ"ח.

וכן נראה דהחלשות הזכר במעשה הזווג היא בגלל החיים שיצאו ממנו, אף על פי שבארנו במאמר 'חשמל חמה'

שָׂאִין כֵּן חֲרַבְנָא בֵּית שְׁנֵי שְׁנָגְרָם מְלִיקִיחַת שְׂרָה
לְאִבִּימֶלֶךְ, שְׁשָׁם הָיָה גַם מְשֹׁמֵשׁ הַיָּד, כְּמוֹבָא
בְּמִדְרָשׁ (יִלְקוּט וִירָא צ), נִמְשָׁךְ כְּבָר קְרוּב
לְאֵלְפִים שָׁנָה.

וְדָבָר זֶה מְצוּי בְּאִשָּׁה שְׂאִין לָהּ דֵּי סְפוּקָה
מִבְּעֵלָה שְׁמַחְפֻּשֶׁת לְהִתְבַּלֵּט בַּחוּץ וְכוּ',
וְהִיא לֹא מְבִינָה שֶׁהִיא גּוֹרְמַת לְעֵצְמָה אֶת
חֶסֶד הַסְּפוּקָה. דְּאִשָּׁה צְנוּעָה זֹכָה לְקַבֵּל אֶת
הַשְּׁפָע הָאֲמִתִּי שֶׁלָּהּ שְׁמִיבִיא אוֹתָהּ לְסְפוּקָה
מִשְׁלָם בְּכָל עֲוִנוֹתֵי הַחַיִּים, וְאִינָה נִצְרָכַת לְחַפֵּשׁ
חֵס וְשְׁלוֹם תְּשׁוּמַת לֵב מִהֶקְלָפוֹת בַּחוּץ.

וְגַם בְּעַל שְׂרוּאָה שְׂאִשְׁתּוֹ אִינָה מִתְנַהֶגֶת
בְּצְנִיעוּת כְּהִלְכָה בְּלְבוּשָׁה וְדְבוּרָה וְכוּ',
שֵׁיִקְפִיד לְזַהֵר מֵאֲד בְּהִסְתַּכְלוּת וְהִרְהוּר בְּאִשָּׁה
אֲחֵרֶת. וּבִפְרָט לְשֹׁמֵר אֶת עֵצְמוֹ בְּזִמְנֵי הַזְּוּגָה
מִהִרְהוּר בְּאִשָּׁה אֲחֵרֶת, כְּמוֹבָא בְּשׁו"ע (או"ח רמ
ב), כְּדֵי לְהַעֲבִיר לְאִשְׁתּוֹ אֶת הַשְּׁפָע הָאֲמִתִּי
שֵׁיִתֵּן לָהּ אֶת הַסְּפוּקָה הַמְּשָׁלָם, וְלֹא תִצְטָרֵךְ
לְחַפֵּשׁ חֵס וְשְׁלוֹם בְּמִקוּמוֹת אֲחֵרִים.

מוֹבָא בְּפִרוּשׁ הַגְּר"א עַל סֵפֶר 'צִירָה' (ד ז)
שֵׁי"ב חוֹשִׁין הֵם כְּנֶגֶד י"ב שְׁבָטִים.
וְחוֹשׁ הַהִרְהוּר כְּנֶגֶד שְׁבַט **יששכר**. נִרְאָה שֵׁיִשׁ
כָּאֵן רָמַז שֶׁהַשְּׂכָר הַגָּדוֹל שְׂאֵדָם זֹכָה, הוּא
בְּזִכּוֹת שְׁמִירַת הַהִרְהוּר, הֵינּוּ שְׂשׁוּמֵר אֶת
עֵינָיו וְכוּ', שְׁלֹא לְבֹא לִיַּד הַהִרְהוּר.

מְצִינּוֹ בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְב"ר א, ג) **יָפָה הִיא**
הַצְּנִיעוּת. וְכֵן מְצִינּוֹ בְּמִדְרָשׁ (פְּסִיקְתָא
מ, א) **אֵין לָךְ חֶבֶה לְפָנֵי הַמְּקוֹם מִן הַצְּנִיעוּת**.

אֶת "לֹא תִנְאָף", "לֹא תִגְנוּב", לְרַמֵּז
שֶׁהַנְּאָף הוּא גַם גֹּנֵב.

וְכֵן פְּרַעַה וְאִבִּימֶלֶךְ אָף עַל פִּי שְׁלֹא עָשׂוּ
מַעֲשֵׂה, עֵצָם הִהְרִהוּר גְּרַם שֵׁיִרֵד אֶצְלָם
שְׁפָע שֶׁל קִדְשָׁה שְׁהִיָּה שֵׁיִךְ לְשְׂרָה, וּמִזָּה
הַשְּׁתַלְשֵׁל חֲרַבְנָא בֵּית הַמְּקַדָּשׁ, שְׁשְׁפָע הַקִּדְשָׁה
יָרַד לְחִיצוֹנִים בְּאוֹתָהּ בְּחִינָה. דְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ
הוּא מְקוֹם הַיְחוּד שֶׁל קַב"ה וְשְׁכִינְתָּהּ. וְשְׂרָה
מְסַמְּלַת אֶת הַנְּקֵבָה הַכְּלָלִית שְׁנִקְרָאת שְׁכִינָה,
שְׁשְׂרָתָה בְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ. כְּמוֹבָא בְּזִהַר (לך לך פא):
שְׂאִבְרָהֶם אָמַר עַל שְׂרָה "אֲחוֹתִי הִיא" לְרַמֵּז
עַל הַשְּׁכִינָה שְׁנִקְרָאת אֲחוֹתִי, וְאִם הֵם גְּנָבוּ אֶת
הַשְּׁפָע שֶׁל שְׂרָה, הֵם כְּבִיכּוֹל גְּנָבוּ אֶת הַשְּׁפָע
שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַכְּלָלִית שְׁהִיָּתָה בְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ,
וְלָכֵן זֶה גְּרַם אֶת חֲרַבְנָא בֵּית הַמְּקַדָּשׁ. וְכֵן מְצִינּוֹ
בְּזִהַר (וִאֵרָא ל) **פְּרַעַה הִרְאִשׁוֹן בְּשַׁעַה**
שְׁנִלְקַחָה שְׂרָה אֶצְלוֹ, רָמַז לְאֲמָנִים וְצִירוֹ
אוֹתוֹ דִּיּוֹקָן בְּחִדְרוֹ עַל מְטָתוֹ בְּקִיר, לֹא
נָחָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁעָשׂוּ דִּיּוֹקָן שְׂרָה עַל לֹחַ
עֵץ וְכֹאשֶׁר עָלָה לְמִטָּתוֹ הֶעֱלָה אוֹתוֹ עִמוֹ.
רוֹאִים שְׁהִיָּה כָּאֵן הִרְהוּר תְּמִידִי שֶׁל פְּרַעַה
בְּשְׂרָה, וּמִזָּה הַשְּׁתַלְשֵׁל חֲרַבְנָא בֵּית הַמְּקַדָּשׁ,
שְׁהִרְבָּה שְׁפָע יָרַד לְלַעֲמַת זֶה. (ע"ש בְּזִהַר שְׁפָרַעַה
נִעֲנַשׁ עוֹנֵשׁ מִיּוֹחַד בְּמַכַּת צְפַרְדַּע שְׁנִכְנַסוּ הַצְּפַרְדַּעִים בְּחִדְר
מִשְׁכְּבוֹ וְעַל מִטָּתוֹ בְּגַלְל צוֹרֵת שְׂרָה שֶׁהִיָּתָה שָׁם).

וְאֵאֱמֹר הוֹסִיף שְׁחַרְבָּן בֵּית רֵאשׁוֹן שְׁנָגְרָם
מְלִיקִיחַת שְׂרָה לְפְרַעַה הָיָה רַק
שְׁבַעִים שָׁנָה, כִּינֵן שְׁהִיָּה הַהִרְהוּר בְּלִבָּד, מֵה

מֵאֵמֶר צְנִיעוּת הָאִשָּׁה

רואים שבצניעות יש יופי וחבה. ומבאר לדברינו פיון שבחוץ לארץ שולטים הקלפות, השכינה לא רוצה לצאת שלא יגנבו לה את השפע, וזה סוד הצניעות.

מובא בשם הגר"א שכמו שמצוה לאנשים לשים כל יגיעתם בתורה, כך מצוה

לנשים לשים כל יגיעתן בצניעות. ומבאר לדברינו דכשם שהיגיעה בתורה דואגת לאדם שיקבל את השפע האמתי שלו מצד הקדשה בכל הענינים, כך הצניעות לאשה פועלת את אותה פעלה ממש. וכן כתב ה'חפץ חיים' שכל ההשפעות וההצלחות בגשמיות, וברוחניות, ובפרנסה הן בזכות הצניעות. וכן הכתוב

המדבר על אנס אשה (דברים כב, כט) "ונתן האיש השכב עמה לאבי הנער חמשים כסף ולו תהיה לאשה" ר"ת כוחל"ת, דזה שהאשה כוחלת ופוקסת ומיפה את עצמה היא גורמת לתוצאה של האנס והיא גם כן אשמה בזה. וכן הכתוב (במדבר כד, כ) "ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד" ס"ת תמרוק"י, דבדברים אלו יש אחיזה לעמלק המסמל את היצר הרע ומשם באות החיות והראשית של עמלק.

מצינו בגמ' (סוטה י) אמר רבי יוחנן כל המזנה אשתו מזננת עליו, ומבאר המהר"ל (ח"א שם) כל המזנה אשתו מזנה עליו. פרוש כי האיש והאשה מתיחסים בחבור שלהם וכאשר האיש מזנה ואין

רואים שבצניעות יש יופי וחבה. ומבאר לדברינו דצניעות מעוררת חבה ויופי, כיון שכל אחד מרגיש שהוא מעביר או מקבל את השפע האמתי, והקשר הוא משלם. וכן חבה בגימטריא שם "ה המסמל את השכינה ששורה בין איש ואשתו.

מצינו בגמ' (יבמות סג:) **אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים**, ורש"י שם נדחק לפרש על פי פשט שהוא שמח בה ודומה לו כאלו ימיו כפלים, ומבאר לדברינו דאשה צנועה שהיא יפה בעיני בעלה, הוא מקבל את החיים שלה כדי להעביר לה, ומספר ימיו כפלים ממש.

מובא ב'שער הפנונת' להאר"ל (תפילין ח"א ע' סג) **והנה נודע פי ביום יש קירוב לז"א עם נוקביה לפי שיש בהם בחינת מוחין. אבל בלילה שהמוחין מסתלקים לגמרי שאף הרשימו מסתלק, אז הוא זמן פירוד בין ז"א לנוקביה, לפי שהבחינה שהייתה מקשרת אותם היו המוחין הנמשכין ונתנים ממנו אליה, ועתה בהסתלקותם יש פירוד ביניהם.** רואים שהקשר האמתי בין ז"א לנוקביה הוא רק בזמן שז"א מעביר לנוקביה את השפע שלה, ואם אין לז"א מה להשפיע יש פירוד ביניהם, ומזה נלמד לאדם התחתון. וכן מצינו בזהר (תרומה קעא.) שאין השראת השכינה בחוץ לארץ, כיון שהשכינה היא בחינת אשה צנועה

מֵאֵמֶר צְנִיעוֹת הָאִשָּׁה

ה

מובא בַּרְבְּנוּ בְחַיִי (ויקרא יט, ב) שֶׁהַמַּחֲשָׁב
בְּאִשָּׁה אַחֲרַת אוֹתָן בְּנִים נִקְרָאִים אֱלֹהֵי
מִסְכָּה. וְכֵן מוּבָא בְּפֶרֶע"ח לְהֶאֱרִיז"ל (ח"א ע'
שמא) הָאָדָם הַמֵּתְעוֹרָר מִשְׁנֹתוֹ בְּקִשׁוֹי
אָבֵר, הֵינּוּ כְּשִׁמְתְּעוֹרָר וּמוֹצֵא עֲצָמוֹ
בְּקִשׁוֹי אָבֵר, אִזּוֹ יִזְהַר מֵאֵד שְׁלֵא יִבְעוּל
חֵס וְשְׁלוֹם עִם הַקִּשְׁוִי הַהוּא, כִּי יֵצְאוּ
בְּנָיו פְּגוּמִים, וְאֵלוּ בְּנִים הַיּוֹצְאִים מִזֶּה
הַזּוּיג נִקְרָאוּ בְּנֵי תַמּוּרָה בְּעֵצֶם. וְאִם הִיא
מֵעֲבָרַת גַּם כֵּן מוֹלִיד רוּחִין שְׂדִין וְלִילִין,
שֶׁהַכֹּל צָרִיךְ שֵׁיבֵא בְּכּוֹנֵה שְׁנִיָּהִם. וְכֵן
מוּבָא בְּאֹר הַחַיִּים' (ויקרא יב, ב) "אִשָּׁה כִּי
תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה", מוֹדִיעַ הַכְּתוּב כִּי עֵקֶר
הַלְדָּה הוּא בְּשַׁעַת הַהִזְרָעָה, שֶׁכֵּאֲשֶׁר
תִּזְרִיעַ כֶּבֶר יִלְדָּה, וְהִיא מֵה שְׁהִיָּה, אִם
נֶפֶשׁ טְהוֹרָה אוֹ לֹא. וְכֵן הַכְּתוּב הַמְּדַבֵּר עַל
הַמְּלָאֲךָ הַמְּמַנֶּה עַל הַהֲרִיזוֹן, (איוב ג, ב) "יּוֹם
אוֹלָד בּוֹ וְהִלִּילָה אֵמֶר הָרָה גְּבֵר" ס"ת
הַרְהו"ר, לְרַמֵּז שֶׁהַהֲרִיזוֹר הוּא תַחֲלַת הַעֲבוּר.
מְצִינּוּ בְּגַמ' (נדרים כ:): וְאָמַר לִי, כְּדֵי שְׁלֵא
אֶתָּן אֶת עֵינַי בְּאִשָּׁה אַחֲרַת,
וְנִמְצְאוּ בְּנָיו בְּאֵין לִידֵי מִמְזֻרוֹת. וּמִקְשָׁה
הַסֵּפֶר 'מִשְׁכֵּן יִשְׂרָאֵל' מְדוּעַ הוּא אָמַר בְּנָיו,
הִיא צָרִיךְ לוֹמַר וְנִמְצְאוּ בְּנֵי וּמִבֵּיא שָׁם (עמ'
מג) בְּשֵׁם הַרְה"ג ר' מְרַדְכֵי גְרוֹס שְׁלִיט"א
שֶׁאֵמֶר בְּשֵׁם סֵפֶר 'קְדוּשִׁים תְּהִיּוּ', שֶׁבְּנָיו
מְרַמֵּז גַּם עַל בְּנֵי הָאַחֲרַת, מִשּׁוּם כִּחַ הַחוּשָׁב
בְּנַחֲשָׁב. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ כִּינּוֹן שֶׁגָּבְבוּ לָהּ אֶת

חֲבוּר מִיַּחַד לְאִשְׁתּוֹ לְגַמְרֵי. בְּאֵפֶן זֶה
וּבִיחּוּס זֶה לְאִשְׁתּוֹ יֵשׁ חֲבוּר אֲלֵינוּ, וַיֵּשׁ
לָךְ לְדַעַת כִּי הָאִישׁ הוּא צוּרָה לְאִשָּׁה,
הַצּוּרָה הִיא מִיַּחַדַּת הַחֲמֹר עַד שְׂאִין לוֹ
הַסֵּרָה מֵאֵתוֹ, וְכֵאֲשֶׁר אֵין חֲבוּר לְצוּרָה
בְּחֲמֹר לְגַמְרֵי, אִזּוֹ הַחֲמֹר פּוֹשֵׁט צוּרָה
וְלוֹבֵשׁ צוּרָה אַחֲרַת, וְזֶה שֶׁאֵמֶר כֵּאֵין
כֵּאֲשֶׁר הָאִישׁ מִזְנָה וְאֵין לוֹ חֲבוּר לְגַמְרֵי
אֶל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא נַחֲשָׁבֶת כְּמוֹ חֲמֹר, גַּם
אִשְׁתּוֹ פְּשֻׁטָה הַצּוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קַל
לְהִסִּיר כֵּאֲשֶׁר אֵין צוּרָה מִיַּחַדַּת אֶל
הָאִשָּׁה וְהֵבֵן זֶה, רוֹאִים שֶׁאָדָם הַמְּזַנֶּה יוֹצֵר
מִצָּב שֶׁל פּוֹשֵׁט צוּרָה וְלוֹבֵשׁ צוּרָה אַחֲרַת,
וְהֵם דְּבַרְיָנוּ שֶׁבְּזִמְנֵי הַזּוּיג הָאִשָּׁה לֹא מִקְבֵּלַת
אֶת הַצּוּרָה הָאֲמִתִּית שְׁלָהּ. וְכֵן מְצִינּוּ בְּזִהַר
(ויצא קנה.) שֶׁהַהֲרִיזוֹר בְּאִשָּׁה אַחֲרַת מִחֲלִיף נֶפֶשׁ
תַּחַת נֶפֶשׁ, וְלָכֵן הֵילֵד שְׁנוּלֵד נִקְרָא בֶּן
תַּמּוּרָה, לְרַמֵּז שֶׁהַחֲלִיפוֹ לוֹ אֶת הַנֶּפֶשׁ.

וְכֵן מְצִינּוּ בְּזִהַר (ויצא קנד:): הַרְהוּר עֵקֶר
הוּא, וְעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה וְכו', שֶׁהַהֲרִיזוֹר
הוֹלֵךְ וְנִדְבֵק בְּאוֹתָהּ טְפָה, וְהַכֹּל חוּזֵר
אַחַר הַהֲרִיזוֹר וּמִחֲשָׁבָה. וְכֵן מוּבָא בְּפֶרוּשׁ
הַר"א"ש (נדרים כ:): הַמִּחֲשָׁבָה בְּאִשָּׁה אַחֲרַת
בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ קְרוֹבִין הַבְּנִים לְצַד
מִמְזֻרוֹת. וְכֵן מוּבָא בְּשִׁטָּה מִקְבֵּצַת' (שם) כֹּל
הַמְשַׁמֵּשׁ בְּכוֹס זֶה וְנוֹתֵן עֵינָיו בְּכוֹס אַחַר
נַעֲשֶׂה שְׁמוּשׁ בְּאִשָּׁה זֹ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ עַל
גּוֹפָה וְהַבְּנִים קְרוֹבִים לִידֵי מִמְזֻרוֹת. וְכֵן

מאמר צניעות האשה

מעברה. נראה לבאר על פי דברינו "כי תבנה בית חדש" מרמז על נשואין, "ועשית מעקה לגגך" שצריך לשמר את עצמו מהרהור באשה אחרת, "ולא תשים דמים בביתך" ולא ישפיע לאשתו שהיא ביתו, שני מיני דמים אחד שלה ואחד של אשה אחרת חס ושלום, "כי יפל הנפל ממנו".

מצינו בגמ' (יומא מז.) תנו רבנן שבעה בנים היו לה לקמחית וכלן שמשו בכהנה גדולה, אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך אמרה להם מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. וכן מובא שם אמרו עליו על רבי ישמעאל בן קמחית שהיה חופן ארבעת קבין במלוא חפניו ואומר כל הנשים זרדו וזרד אימא עלה לגג. ומבאר רש"י בשכבת זרע קאמר, שאין יצירת הולד מכל הטפה אלא מן הברור שבה, זרד לשון חבילי זרדים, כלומר ברור טפה שקלטה אמי הזרד גבר ועלה לגג. ורואים שבזכות הצניעות היא זכתה לקלט את שכבת הזרע המבחרת ביותר, ולכן בניה היו בריאים ומבחרים בגופם ובנשמתם.

מצינו בגמ' (שבועות יח:) אמר רבי אלעזר כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש הניין לו בנים זכרים שנאמר "והתקדשתם והייתם קדשים", וסמך

השפע האמתי שלה, הילדים שלה לא יהיו לגמרי מהשפע שלה, ובאין לידי ממזרות. ומזה מוסר גדול לאשה שמכשילה אחרים, שפוגמת את בניה, גם אם בעלה צדיק ואינו מהרהר באשה אחרת.

מובא ב'שער הכונות' להאריז"ל (ח"א סוד) כמו שיוצאין המזיקין אלו מן האדם המוציא שכבת זרע לבטלה, להיותו בלא אשה, כך האשה בוראה מזיקין בלא איש, וזה נרמז בפסוק "לא תאנה אליך רעה", רוצה לומר לא תאנה אליך שאתה זכר, הרעה שהיא לילית אשת זנונים, "ונגע לא יקרב באהלך", רוצה לומר נגע שהוא סמא"ל דכורא, אל יקרב באהלך שהיא אשתך. ומבאר לדברינו דאשה המהרהרת באדם זר היא מזריעה ומוציאה את המיין נוקבין שלה שבו טמון כחה, כדי לקבל את השפע דרך אדם זר, ובזמן היחוד עם בעלה אין חבור מיין נוקבין ומיין דכורין באפן הראוי. וכשם שזרע לבטלה של זכר מתלבשים עליו השדים בגלל השפע הטמון בו, כך בזרע לבטלה של האשה יש שפע מיין נוקבין והשדים מתלבשים עליו.

כתוב (דברים כב, ח) "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו". מובא בספרים שמעק"ה ר"ת הרהורי עברה קשים

שִׁיּוּצָאִין מִמְּנָה בְּנִים בְּעֲלֵי מְקָרָא בְּעֲלֵי
מְשָׁנָה בְּעֲלֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְכֵן מְצִינּוּ בְּגַמ' (עירוּבין כ"א): "וְעַל פְּתֻחֵינוּ כָּל מְגִדִים" אֵלוּ
בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְגִידוֹת פְּתֻחֵיהֶן
לְבַעֲלֵיהֶם. לְשָׂנָא אַחֲרֵינָא, שְׂאוּגָדוֹת
פְּתֻחֵיהֶן לְבַעֲלֵיהֶן. רוֹאִים שְׂבֻכּוֹת הַצְּנִיעוֹת
זוֹכִים לְפָרוֹת חֲשׂוּבִים [מְגִדִים], הַמְרַמְזִים עַל
בְּנִים מְבַחְרִים.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (סנהדרין מה.) אָמַר רַבָּה גְּמִירִי
אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֲלָא בְּמִי
שְׁעִינִיו רוֹאוֹת. הֵינּוּ שֶׁהִסְתַּכְּלוּ בְּאִשָּׁה
גּוֹרְמַת שֶׁהָאָדָם יִהְרַהֵר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה, וְאִינָּה
גּוֹרְמַת הִרְהוּר בְּאִשָּׁה אַחֲרֵת, לְכֵן מִתִּיר רַבִּי
יְהוּדָה לְסַקֵּל אִשָּׁה בְּלֵי בְּגָדִים, כִּי אִשָּׁה זוֹ
נִסְקְלָת וְלֹא יֵבֵאוּ לְהִרְהֵר בָּהּ, וְאֵין חֲשֵׁשׁ
לְהִרְהוּר בְּאִשָּׁה אַחֲרֵת. וּמְבֹאֵר לְדַבְּרֵינוּ
דְּהִרְהוּר בְּאִשָּׁה גּוֹרֵם שֶׁהִשְׁפַּע שֶׁל אוֹתָהּ אִשָּׁה
יורֵד אֲצֵלוֹ, וְאֵינוּ שֵׁיךְ לְאִשָּׁה אַחֲרֵת.

וּלְפִי דְבַרְיֵנוּ מְבֹאֵר מִדּוּעַ זְוִיג נִקְרָא בְּשֵׁם
יְדִיעָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית ד, א) "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ", דְּהַעֲבַרְת
שִׁפְעַת הַחַיִּים מִהַבְּעַל לְאִשָּׁה נוֹתֵנֶת לְבַעַל יְדִיעָה
וְהַכְּרָה בְּמַהוּת אִשְׁתּוֹ, דְּמִי שֶׁמְעַבֵּיר לְשָׂנֵי אֶת
חַיָּיו בְּוִדְאֵי מִכִּיר אוֹתוֹ הֵיטֵב. וְלִכֵּן הִטָּפָה
נִמְשַׁכֶּת מִהַדְּעַת, דְּקִבְּלַת שִׁפְעַת הָאִשָּׁה הִיא
בְּדַעַת שֶׁל הַבְּעַל, שֶׁשֵּׁם הוּא מְקַבֵּל יְדִיעָה
וְהַכְּרָה בְּמַהוּתָהּ, וּבִיְדִיעָה זוֹ טְמוּן הַשִּׁפְעַת שֶׁהוּא
מְעַבֵּיר לָהּ.

לִיה "אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ". רוֹאִים שְׂבֻכּוֹת
הַצְּנִיעוֹת זוֹכִים שֶׁהָאִשָּׁה תְּבֵא לְשִׁלְמוֹתָהּ
וְתִזְרִיעַ תַּחֲלָה, וְזוֹכִים לְבְנִים זְכָרִים. וְכֵן מְצִינּוּ
בְּגַמ' (ב"ק לב.) מִדּוּעַ הַכְּתוּב אוֹמֵר "וְנִכְרְתוּ
הַנְּפֹשׁוֹת הָעֹשׂוֹת", הֲרִי הָאִשָּׁה לֹא עוֹשֶׂה
מַעֲשֵׂה בְּזוּיג, וּמְבֹאֵר הַגַּמ' שֶׁהַהֲנָאָה שֶׁלָּהּ
נִחְשָׁבֶת מַעֲשֵׂה. וּמְבֹאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּהַזְרַעַת
הָאִשָּׁה בָּאָה עִם הַהֲנָאָה וְהַשְׁלֵמוֹת, וְהַזְרַעָה
הִיא מַעֲשֵׂה.

וְכֵן יֵשׁ רַמְזוֹ בְּכְתוּב (בראשית יח, ט) "וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אִשְׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה
בְּאֵהָל: וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעַת חַיָּה
וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ" בְּזֻכּוֹת זֶה שֶׁהִיא
צְנוּעָה בְּאֵהָל, כְּמוֹבֵא בְּרַש"י שָׁם, תִּזְכּוּ לְבֵן.

וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְרַשׁ (ב"ר ט, טו) שְׁתֵּימִם הֵם
שְׁנֵי תַפְסוֹ בְּצַעֲיָף וַיִּלְדוּ תְּאוּמִים רַבָּקָה
וְתַמָּר, וּמְבֹאֵר ה'חֲתָם סוֹפֵר' (תורת משה
בראשית כד, טז) שְׁתֵּימִם נִתְּפְסוּ בְּצַעֲיָף וַיִּלְדוּ
תְּאוּמִים רַבָּקָה וְתַמָּר, וְתַהֲיָה הַכְּפֻנָּה
לְהוֹרוֹת כִּי לְפִי רַב צְנִיעוֹת הָאִשָּׁה כֵּן
תִּפְקַד בְּבָנִים, כְּעִנְיָן "אִשְׁתְּךָ כְּגֹפֶן פּוֹרֵיָה
בְּיִרְכָתֵי בֵיתְךָ", וְזֶה יוֹרָה בְּזֶה כִּי שְׁנַיִם
נִתְּפְסוּ בְּצַעֲיָף שֶׁהוּא כְּסוּי וְעֵטוּף יְתָר,
וְנִפְקְדוּ לְלֶדֶת שְׁנַיִם שְׁנַיִם, וְאַחַר שֶׁהִיא
בְּשְׁתֵּימִם, לֹא מְקַרָּה הוּא, כִּי אִם בְּעֵצָם מִן
הַשְּׂמִים עַל צְנִיעוֹתָהּ בְּיִתְרָה. וְכֵן מְצִינּוּ
בְּמִדְרַשׁ (במדב"ר ח, ט) בְּזִמְנָן שֶׁהִיא נוֹהֲגַת
בְּעֵצָמָה דַּת יְהוּדִית שֶׁהִיא צְנוּעָה זוֹכָה

מאמר צניעות האשה

שהאור שלה יהיה כמו שול, היינו כמו החמה. וכן הכתוב (שמות כ, יד) "לא תחמד אשת רעך" ר"ת תא"ר, דהתבוננות בתאר האשה היא כבר "לא תחמד".

וכן מובא ב'ספר הלקוטים' להאריז"ל (מטות רסב) שראובן וגד לא נכנסו לארץ ישראל כי היה בהם פגם בדעת, אצל ראובן יעקב בא על לאה וחשב שהיא רחל, וכן אצל גד יעקב בא על זלפה וחשב שהיא לאה, ונולד גד עם פגם בדעת, לכן קראה שמו "בגד" בלי אות א', לרמז שחסרה לו דעת שהיא בסוד אות א'. וב'שער הפסוקים' להאריז"ל (מטות קצג) מוסיף שבגד הוא מלשון בגידה, דאם יש פגם בדעת זה נחשב שהבעל בוגד באשתו. ומבאר לדברינו דבעל שאינו מעביר לאשתו את השפע האמתי שלה הרי זו בגידה. וכן הכתוב המדבר על מרים שטענה על משה שפרש מאשתו (במדבר יב, ב) "ויאמרו הרק אך במשה דבר יהיה הלא גם בנו דבר", ר"ת בגיד"ה בג' אפנים, דמי שפורש מאשתו הרי הוא בוגד בה בזה שאינו מעביר לה את השפע הנצרך לה, ומי שמרהר באשה אחרת הוא אותו דבר, לכן הוא גם בוגד.

וכן מצינו בגמ' (סנהדרין לז.) שבגד מרמז על בגידה, ומבאר לדברינו, שאשה הלובשת בגד שאינו צנוע, היא בוגדת בבעלה, כשנותנת לאחרים לגנב לה את השפע.

וכן מובא ב'מבוא שְעָרִים' להאריז"ל (שכא) הדעת [של הזכר] כולל ב' פנים חסדים וגבורות, פני דוכרא ופני נוקבא. וכפי שנבאר לקמן ששפע האשה הוא בסוד הגבורות. וכן מובא בפרוש הגר"א על תקוני זהר (תיקון מ) והענין כי שני מיני אישות, אחד בענין הזיווג, ואחד שזו לה תמיד ומפרנס אותה, שהקב"ה נותן לזכר חלק שניהם והוא נותן לה. והנה כשהבן קטן ואין לו דעת אז נוטל מזונות מאביו ואמו וסומך על שלחנם, וכן הבת נוטלת מאבא ואמא שלה. וכשבא הדעת בו, כלם נכללים בדעת, ונותן לו הקב"ה מזונות ב' חלקים, ועילת העילות לא נחית עליה עד שהוא עם נוקבא.

ולכן ההרהור חמור מאד, דהרהור מוליד בדעת המהרהר את שפע האשה שהוא מהרהר בה, והחלק העקרי של הזיווג כבר נעשה. וכן מובא ברבנו בחיי (בראשית ד, א) שחטא עץ הדעת היה זיווג של אדם וחוה, כיון שזיווג הוא בחינת דעת. ומבאר לדברינו דבכח האכילה מעץ הדעת הסטרא אחרת פתח לאדם הראשון את השפע של חוה בדעת שול, והיה זיווג פגום קודם שבת. וכן הרה"ר ס"ת הכתוב (ישעי' ל, כו) "והיה אור הלבנה כאור החמה", לרמז שהרהור של הבעל ממשיך את האור ללבנה המסמלת את אשתו,

אחריה. ומבאר לדברינו דאשה תלויה בחייה ממה שמקבלת מבעלה, לכן היא בחינת מציאה, שכל פעם הבעל מוצא את החיים שלה, כמו אדם שמחפש דבר שאבד לו ומוצא אותו מחדש. וזה הסוד של השמחה וההתחדשות שיש בחיי הנשואין, דבמציאת מציאה אפלו שהדבר שיך לו מקדמת דנא ואין מקום לשמח בו, כיון שאבד לו ומוצאו יש בכך שמחה מחדש. וכן בנשואין אפלו שהאשה היא חלק מהבעל ושיכת לו, יש לו בה שמחה כל פעם מחדש כיון שהוא מוצא את החיים שלה. ולכן הגמ' מסמיכה זאת למימרא של ההתחדשות בחיי הנשואין, **אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחפה.** וזה הסוד שכל זוג נעשה דרך מציאת חן, ולכן אומרת הגמ' שאיש מחזר אחר אבדתו ולא אשה, דאשה המחזרת איננה צנועה, ומתי היא אבדה ומציאה דוקא אם האיש מחזר. וכן מציאה בגימטריא עלמה המסמלת אשה צנועה שעלומה מאיש אחר, כמובא בר'וקח' (פ' חיי שרה) על הכתוב (בראשית כד, מג) **"והיה העלמה היצאת לשאב".** וכן רואים שעלמה נאמרה בתורה רק על רבקה ומרים, ואשה צנועה הבעל זוכה למצא את חייה האמתיים, וזוכים למציאת חן, והיא מציאה אמיתית. וכן מובא במבוא שערים' להאריז"ל

וכן מובא באריז"ל שם שמנשה הוא בסוד **גיד הנשה**, והיה בחציו אותו פגם של ראובן וגד, מצד אמו שהיתה בת שכם בן חמור, לכן חצי שבט מנשה לא נכנסו לארץ ישראל כמו שבט גד. וצריך להבין מדוע גיד הנשה מרמז על הפגם שהיה במנשה, נראה לבאר דמובא ב'שער הפסוקים' להאריז"ל (מטות ע' קצג) שגיד הנשה הוא בחינת יסוד. אלא ששם יש לנחש אחיזה חזקה. וכן רואים שגיד הנשה הוא סיום של חוט השדרה, כמו שהיסוד הוא סיום של חוט השדרה, דגיד הנשה הוא בחינת יסוד. וכן מובא בספר 'שפת אמת' (יוה"כ תרנ"ב) שגיד הנשה הוא המקביל של גיד המילה. ומי שפוגם בדעת מתקשר עם גיד הנשה שהוא היסוד שיש לנחש אחיזה בו. **וכן בגיד"ה** מרמזת בכתוב (בראשית לב, לג) **"כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה".** דכל מי שבוגד מתקשר עם גיד הנשה.

רואים מהפסוקים שאשה צנועה היא בחינת מציאה, כמו שכתוב (משלי יח, כב) **"מצא אשה מצא טוב",** וכן (שם לא, י) **"אשת חיל מי ימצא".** וכן מצינו בגמ' (נדה לא:): **שאלו תלמידיו את רבי דוסתאי ברבי ינאי מפני מה איש מחזר על אשה ואין אשה מחזרת על איש. משל לאדם שאבד לו אבדה מי מחזר על מי בעל אבדה מחזר על אבדתו,** רואים שאשה היא בחינת מציאה לבעלה, לכן הוא צריך לחזר

מֵאֵמֶר צְנִיעוֹת הָאִשָּׁה

בַּמִּדְבָּר, ר' אָבֵהוּ אָמַר מִן הַמֶּן, הֲדָא הוּא דְכְתִיב "מִרְ וְאֶהְלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בְּגִדְתֶיךָ מִן הִיכְלֵי שָׁן מִנִּי שְׂמֵחוֹךְ", מִמָּה שְׁנִתּוֹן תַּחַת הַשָּׁן מִמֶּנּוּ הָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַצְּנוּעוֹת וְהַכְּשׁוּרוֹת מִתְקַשְׁטוֹת וּמִשְׂמֻחוֹת לְבַעֲלֵיהֶן. עַל פִּי פֶשֶׁט בְּמִן הָיָה רִיחַ טוֹב וְקִשְׁר בֵּין הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ. וְנִרְאָה לְהוֹסִיף עַל פִּי דְבַרְיֵנוּ בֵּינוֹן שֶׁהַמֶּן יֵרֵד לְכָל מִשְׁפָּחָה בְּנִפְרָד, וְהוּא הָיָה הַשְּׁפַע הָאֲמִתִּי שֶׁהָיָה רַק שְׁלֵהֶם מֵאֵת ה', בְּאֶכִּילְתּוֹ הַתְּעוֹרֵר אֶצֶל הַבַּעַל לְמִצְאָת אֵת הַשְּׁפַע הָאֲמִתִּי שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁהָיָה טְמוּן בְּתוֹךְ הַמֶּן, וְלָכֵן הוּא הָיָה הַמְקַשֵּׁר בֵּינֵיהֶם.

וְכֵן הַדּוּדָאִים שְׂמֵרְבִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם בְּאִים לְאָדָם בְּדֶרֶךְ מִצִּיָּאָה כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ל, יד) **"וַיִּמְצָא דוּדָאִים בְּשֹׁדֵה"**. וְכֵן מוֹבָא בְּרַבְנּוּ בְּחִזִּי (בְּרֵאשִׁית ל, יד) שֶׁהַדּוּדָאִים הֵם בְּצוּרַת אָדָם, דִּישׁ לָהֶם צוּרַת רֵאשׁ וַיְדִים, נִרְאָה דִישׁ כְּאֵן רְמֵז שְׁדוּדָאִים הַבָּאִים בְּדֶרֶךְ מִצִּיָּאָה עוֹזְרִים לְמִצְאָת אֵת שְׁפַע הָאִשָּׁה, וְלִזְכוּת בְּבָנִים.

מְצִינוּ בְּגֵמ' (בְּרֵכוֹת ח.) **"עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלִיךָ לְעֵת מִצְאָ"**, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא **"לְעֵת מִצְאָ"** זֹו אִשָּׁה, שְׁנֹאָמַר, **"מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב"**, בְּמַעֲרָבָא כִּי נָסִיב אִינִישׁ אֶתְתָּא, אֲמַרִי לִיהָ הֲכִי, **"מְצָא"** או **"מוֹצָא"**, מְצָא, דְכְתִיב, **"מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב"**, מוֹצָא דְכְתִיב **"וּמוֹצָא אֲנִי מִר מִמּוֹת אֵת הָאִשָּׁה וְגו'**, וְחוּטָא יִלְכָד בְּהָ,

(ש"י) עֲלֵמָה הִיא נְעֻרָה שְׁכָל שְׁעָה הִיא נְעֻשִׁית בְּסוּד בְּתוּלָה שְׂרַחְמָה צָר [וְחִבִּבָה עַל בְּעָלָה].

כְּתוּב (אֶסְתֵר ב, יז) **"וַיֵּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵר מִכָּל הַנְּשִׁים וַתֵּשֶׂא חַן וְחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל הַבְּתוּלוֹת"**. וְצָרִיךְ לְהַבִּין מֵהִי נְשִׁיאת הַחֶסֶד. וְכֵן מוֹבָא בְּסִפְר' קְצוֹר שְׁלַחַן עֲרוֹךְ' (קמט, ט) **מִצְוָה לְשִׂמְחַת חֲתָן וְכֵלָה וְלִרְקֹד לְפָנֶיהָ וְלוֹמַר שֶׁהִיא נְאָה וְחִסוּדָה מְלִשׁוֹן "וַתֵּשֶׂא חַן וְחֶסֶד לְפָנָיו"**. רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ עֲנָן שֶׁל נְשִׁיאת הַחֶסֶד. וּמִבְּאֵר לְדְבַרְיֵנוּ בֵּינוֹן שֶׁהוּא מוֹצָא אֵת הַשְּׁפַע הָאֲמִתִּי שֶׁל הַרמ"ח אַבְרָהִים שְׁלָה, שֶׁהֵם הַחֲסִידִים שְׁלָה, זֶה נִקְרָא שֶׁהִיא נוֹשֵׂאת חֶסֶד לְפָנָיו, הֵינּוּ שֶׁהוּא מוֹצָא חֶסֶד חֲדָשׁ כְּשֶׁהִיא מְגִיעָה אֵלָיו. וְכֵן מְצִינוּ בְּגֵמ' (מַגִּילָה טו:–) שֶׁהָיָה לְאֶסְתֵר חוּט שֶׁל חֶסֶד. וּבְאֶרְנוּ בְּמֵאֵמֶר 'חֲשֵׁמֶל דָּם' שְׁחוּט הָאִשָּׁה הוּא הַמְשַׁךְ חוּט הַבַּעַל, וְהַבַּעַל מְשַׁפֵּיעַ לָהּ אֵת שְׁפַע הַחוּט שְׁלָה. וְנִרְאָה דְלָכֵן בְּתַחֲלָה כְּתוּב (שֵׁם טו) **"וַתְּהִי אֶסְתֵר נְשֵׂאת חַן בְּעֵינָיו כָּל רְאִיָּה"**. וְלֹא מִזְכֵּר חֶסֶד, דְּחֶסֶד מְסַמֵּל אֵת כָּל הַשְּׁפַע שְׁלָה, וְכִיּוֹן שֶׁהִיא הֵיטָה צְנוּעָה הַשְּׁפַע שְׁלָה בְּשִׁלְמוֹתוֹ לֹא נִפְתַּח לְכָל רוֹאִיָּה, רַק לְאַחֲשׁוּרוֹשׁ שֶׁה' רָצָה שֶׁתִּנְשָׂא לוֹ.

מְצִינוּ בְּמִדְרָשׁ (שִׁיח"ט"ד, ל) מֵהִיכֵן הָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְקַשְׁטוֹת וּמִשְׂמֻחוֹת לְבַעֲלֵיהֶן כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל

ומבאר לדברינו דבמערכא היו שואלים את החרתן לאחר נשואיו בזמן ששיך אצלו עננו המציאה, אם זכה באשה צנועה והוא בבחינת **"מצא טוב"**, היינו השפע האמתי של אשתו, או שאשתו חס ושלוש אינה צנועה והוא **"מוצא מר ממנות"** היינו שהוא מוצא את השטן שהוא מלאך המות. וכן מצינו במדרש (תנחומא וישב ו) שהכתוב **"ומוצא אני מר ממנות את האשה"** נאמר על אשת פוטיפר כשנסתה להחטיא את יוסף.

כתוב (רות א, ט) **"ומצאן מנוחה אשה בית אישה"**. וגם כאן רואים לשון מציאה, ומבאר לדברינו דבארנו לעיל שהכתוב הזה מרמז על מנוחת האשה בזכות הנשואין, ומנוחה זו באה בזכות שהבעל מוצא את השפע שלה להעביר לה.

שמעתי בשם הגר"ז ששואל מדוע אומרים חז"ל שיש שבעת ימי בראשית, הרי ביום השביעי ה' נח ומה זה שיך לבריאת העולם. ומבאר שמנוחה היא בריאה בפני עצמה, והיא נבראה ביום השביעי. ומבאר לדברינו דכשם שיש מנוחה ביחוד איש ואשה, יש מנוחה כללית בעולמות בשבת, כשעומדים במצב של יחוד, ומנוחה זו היא בריאה בפני עצמה שהיא סוד היחוד.

ואף על פי שגם על זנות מצינו בפסוקים לשון מציאה כמו שכתוב (דברים כב, כג) **"כי יהיה נערה בתולה מארשה לאיש ומצאה איש בעיר ושכב עמה"**, (שם כב, כה) **"ואם בשדה ימצא האיש את הנערה"**,

ומבאר לדברינו דבמערכא היו שואלים את החרתן לאחר נשואיו בזמן ששיך אצלו עננו המציאה, אם זכה באשה צנועה והוא בבחינת **"מצא טוב"**, היינו השפע האמתי של אשתו, או שאשתו חס ושלוש אינה צנועה והוא **"מוצא מר ממנות"** היינו שהוא מוצא את השטן שהוא מלאך המות. וכן מצינו במדרש (תנחומא וישב ו) שהכתוב **"ומוצא אני מר ממנות את האשה"** נאמר על אשת פוטיפר כשנסתה להחטיא את יוסף.

מובא בספר 'אגרת הטיול' מאחיו של המהר"ל (חלק הרמז אות י) **"מצא אשה מצא טוב"** אשה גימטריא שלה ש"ו, ה' פחות ממנין אי"ש, כי בזמן שהאשה משעבדת עצמה לבעלה בה' מלאכות אז מצא טוב, **"ומוצא אני מר ממנות את האשה"**, האשה גימטריא שלה ש"א כמנין אי"ש, רוצה לומר שהאשה רוצה להשוות עצמה לבעלה ואינה נכנעת אליו, זה **"מר ממנות"**. ומבאר לדברינו שיש שתי בחינות בנשים, יש אשה שנגמצאת תחת בעלה, ומשעבדת את עצמה אליו, וזאת משום שידעת בעצמה שאין לה מעצמה כלום והוא משפיע לה את החיים שלה, על זה נאמר **"מצא אשה מצא טוב"**, שבעלה מוצא את השפע שלה, ויש להם חיים מאשרים. אבל יש אשה שמנסה

סימן טוב ומזל טוב. וזה הענין של סימני נערות ובגרות, לרמז שאפשר כבר למצא את השפע שלהם, ומרמז בגמ' (סוטה יב.) "את בת לוי" אפשר בת מאה ושלושים שנה היתה, וקרי לה בת וכו', אמר רב יהודה שגולדו בה סימני נערות, ומבאר רש"י סימני נערות חזרה לימי עלומיה בארץ רואים שסימני נערות מרמזים על התחדשות האשה.

מצינו בגמרא (יבמות יב.) אמר רב ספרא בנים הרי הם כסימנים, ואית דאמרי בנים עדיפי מסימנים. ומבאר לדברינו שבנים הם כמו סימני נערות, שמראים שאפשר למצא את השפע שלה.

מצינו במדרש (ילקוט ויקרא תקעא) טמאת האשה סימן לבנים, נראה דלכן זוג מוליד ילד ומביא חיים חדשים לעולם, דבזמן שמעבירים חיים לאשה יש בחינה של יצירת חיים חדשים עבורה, וממילא זה מוליד ומביא ילד חדש וחיים חדשים בעולם. וזה מרמז המדרש שטמאת האשה היא סימן לאשה שהיא עומדת לזכות במציאת חן חדשה, ולחיים חדשים שיביאו אתם בנים ויצירת חיים חדשים בעולם, כפי שבארנו שימי הטמאה מרמזים על ההתחדשות בחיי הנשואין. וזה דוקא אם היא שומרת על טהרת המשפחה כפי שהבאנו מהגמ' תהא

(שם כב, כז) "**כי בשדה מצאה**", (שם כב, כח) "**כי ימצא איש נערה**", הסטרא אחרא פותח למזנה למצא משהו מהחיים האמתיים של אותה האשה כדי לעורר את הזנות, לכן זה נאמר בלשון מציאה, אף על פי שבנדאי אין שם מציאה משלמת.

מובא בפרוש הגר"א על הזהר (יתרו צב.) הזוג הוא שהדוכרא נכלל בנוקבא, לא הנוקבא בדוכרא. וצריך באור מה שיך לומר שהמשפיע נכלל במקבל, והעליון נכלל בתחתון, הרי בכל מקום זה ההיפך, שהמקבל ומי שתלוי בשני, הוא נכלל בו ומתבטל אליו. נראה לבאר על פי דברינו כיון שתכלית מעשה הזוג הוא שהאיש ישפיע לאשתו את השפע שלה, האיש צריך להכלל בה ולהיות חלק ממנה כביכול, כדי למצא את השפע שלה, כי אם היא תתכלל ותתבטל בו, הוא יהפך להיות העקר, ויקשה עליו למצא את השפע שלה. ולכן אף על פי שהוא העליון, והוא המשפיע, כיון שהתכלית הוא עבורה, הוא חייב להכלל בה ולהתבטל בתוכה כדי להצליח.

נראה דיעקב סכס עם רחל שהיא תתן סימנים בזמן הזוג, לרמז לה שבשביל למצא את השפע האמתי שלה ולהעביר לה היא צריכה לתת סימנים, דאבדה צריכה סימנים, ואז יעקב ימצא את השפע שלה להעביר לה. וכן בנסח הפתבה נאמר

ורואים שהזהר ממשיל את הבגדים בזמן הזיווג לקלפות. וכן מצינו בגמ' (כתובות מח.) תני רב יוסף "שארה" זו קרוב בשר, שלא ינהג בה מנהג פרסיים שמשמשין מטותיהן בלבושיהן, מסייע ליה לרב הונא, דאמר רב הונא האומר אי אפשי אלא אני בבגדי והיא בבגדה, יוציא ונותן. כתובה.

מצינו בגמ' (יבמות עז.) שמלכות בית דוד נקראת מציאה, כמו שכתוב (תהלים פט, כא) "מצאתי דוד עבדי", וכן כתוב (בראשית יט, טו) "שתי בנותי הנמצאות", ולכאורה קשה מה שיך אצל הקדוש ברוך הוא אבדה ומציאה. ומבאר לדברינו דמלכות בית דוד מסמלת את השכינה הקדושה שהיא הנקבה הכללית שהקדוש ברוך הוא אומר עליה "מצאתי", דהקדוש ברוך הוא, היינו פרצוף ז"א, מוצא את השפע להשפיע לשכינה הקדושה, וזה הסוד של "מצאתי דוד עבדי". **וכן** במעשה תמר ויהודה שמשם נולד שרש דוד המלך, מצינו בגמ' (סוטה י:) על הפתוב (בראשית לח, כה) "הוא מוצאת", שסמאל אבד ממנה את הסימנים שקבלה מיהודה, וגבריא אל המציא לה אותם, והפתוב מרמז שהיא מצאה את הסימנים ולא נשרפה, ורואים ששרש דוד בא לעולם בכח מציאה וסימנים, ולכן פתוב "הוא" בו'ו בלשון זכר, לרמז על מציאת דוד.

טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה פשעת פניסתה לחפה. ולכן בזכות הצניעות זוכים לבנים מבחרים כפי שהבאנו על קמחית, דהאשה מולידה אותם מהחיים האמתיים שלה שהיא קבלה מבעלה, ולא מערבוב של אחרים חס ושלום. וכן מצינו בגמ' (שבועות יח:) **אמר רבי חי'א בר אבא, אמר רבי יוחנן, כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה, הויין לו בנים זכרים.**

מצינו בגמ' (ב"ב קכג.) על מסירת הסמנים מרחל ללאה שמעשה זה נקרא **צניעות שהיתה בה ברחל**, וצריך להבין מדוע הגמ' קוראת למעשה זה שלכאורה הוא היפך הצניעות בשם צניעות, הנה יותר מתאים לומר על זה חסד ונתרנות, ומה זה שיך לצניעות. נראה דיש כאן יסוד גדול שאם רצון ה' הוא לגלות את הצניעות מגלים אותו, וזה גופא נקרא צניעות, וכמו שהבאנו מה'חתם סופר' שדיק מהמדרש על תמר שהזנות שלה נקראת צניעות, כי היא הבינה שזה רצון ה', וכן זווג איש ואשה בקדשה, נקרא צניעות.

מצינו בזהר (תיקונים יז:) שפשם שבזווג איש ואשה מורידים את המלבושים להיות בשר אחד, כך בקריאת שמע מורידים את הקלפות שהם בבחינת מלבושים המכסים על האור האלקי, להיות אחד עם הקב"ה כביכול.

בחינת גבורה, ולכן אשה נקראת אויב היות שהיא בחינת גבורה ששם עקר משכן היצר הרע, כמובא במדרש (ב"ר יז, ו) **כִּיִּן שֶׁנִּבְרְאת נִבְרָא שְׁטֵן עִמָּה**, והיצר הרע אף על פי שמראה עצמו כאוהב, הוא האויב הגדול ביותר, ולכן צריך שהבעל ינהיג את הרוחניות בבית בבחינת יצר טוב השולט על יצר הרע. ועוד בארנו במאמר שם ששפע הממון שיש לבעל הוא בזכות האשה, דממון שיך לשפע הגבורה שהבעל מקבל עבור אשתו וזה חלקה, כמובא בגמ' (ב"מ נט.) **אָמַר רַבִּי חֵלְבוּ, לְעוֹלָם יְהִי אָדָם זֶהִיר בְּכַבּוּד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין בְּרֵכָה מִצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ, שְׁנֹאמַר "וּלְאַבְרָם הִיטִיב בְּעִבּוּרָה"**. וכן מובא ב'לקוטי מוהר"ן' (סט) **הַמָּמוֹן שֶׁל אָדָם בָּא לוֹ עַל יְדֵי בֵּת זֹוּגוֹ, כִּי עַל יְדֵי אֹר נִפְשָׁה מְזָה בָּא לוֹ הַמָּמוֹן הֵיִינוּ עַל יְדֵי שְׁמִתְנוּצָץ וּמִתְפַּשֵּׁט אֹרוֹת מֵאוֹר נִפְשָׁה אֵלּוֹ הָאֹרוֹת הֵם בְּחִינַת הַמָּמוֹן.**

נִרְאָה דלכן זווג נמשל לכבוש האויב ולקחת שָׁלוֹ, דהבעל כביכול כובש את שפע הממון ששיך לאשתו ולוקח את שָׁלָה, ולכן יסודות האיש והאשה נמשלים לכלי זין. דלקיחה זו נעשית דרך הזווג שפועל בבחינת כלי זין, וזווג בצד הקלפה הוא זווג בבחינת מלחמה ממש שכל אחד רוצה לקחת מזולתו לעצמו, ומחפש את ההנאה שלו והכבוש שלו.

כְּתוּב (משלי לא, י) **"אִשֶּׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּיָנִים מִכְרָה בְּטִיחַ בֶּה לֵב בְּעָלָה וְשָׁלַל לֹא יִחְסֹר"**, ורואים שהפרנסה שהבעל מקבל בזכות אשתו נקראת שָׁלָל, ולכאורה קשה הרי שָׁלָל הוא ממון שלוקחים מהאויב במלחמה, ומה זה שיך לברכה שהבעל מקבל בזכות אשתו. וכן מצינו בירושלמי (יבמות לח.) **"פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֹאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבַשְׁתֶּהּ"**, מי דרפו לכבש האיש, ורואים שהבעל כובש את האשה במצות פְּרִיָה וּרְבִיָּה כמו כבוש במלחמה. וכן מצינו במדרש (ב"ר נד, א) **"בְּרִצּוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ"** רבי יוחנן אמר זו אשתו, שְׁנֹאמַר **"אִיְבֵי אִישׁ אֲנִשִּׁי בֵיתוֹ"**, ורואים שאשתו של אדם היא האויב שלו, וצריך באור מה שיך לומר על אשה שהיא כביכול אויב שכובשים אותו ולוקחים שָׁלָלוֹ. וכן מובא ב'לק"ת להאריז"ל (שופטים ע' רפט) **"וַיִּצָא כְּבָרֶק חִצּוֹ"** שהוא טפת הזרע היורה פחץ. ורואים שהשפעת הזווג היא בחינת ירית חצים. וכן מצינו בזהר חדש (תיקונים קמ:) שהעטרה שביסוד היא בבחינת חרב שמניפים לכל צד. וכן מצינו בגמ' (ב"מ פד:) שהיסוד נמשל לחרב, וכן מצינו בגמ' (ע"ז כה:) ש'יסוד האשה נמשל לכלי זין.

בְּאֲרָנוּ במאמר 'חשמל דם' שאיש ואשה הם יחידה אחת שמתחלקת לחסד וגבורה, הבעל הוא בחינת החסד, והאשה היא

רַב", וְלִכֵּן הַפְּתוּב מִתְחִיל "אִשֶּׁת חֵיל מִי יִמְצֵא" בְּלִשׁוֹן מְצִיאָה, וּמְסִיִּם בְּשֵׁלֶל שְׂבֵא בְּדֶרֶךְ מְצִיאָה. וְכֵן חֵיל פְּרוּשׁוֹ מִמּוֹן כְּמוֹבֵא בְּרִש"י (בראשית לד, כט). וְכֵן "וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכַרְהָ", מְרַמֵּז עַל שְׂפַע הָאִשָּׁה שֶׁהוּא חָשׁוּב מִפְּנִינִים, וְיוֹתֵר קָשָׁה לְהִשְׁגָּה מִפְּנִינִים, דְּצְנִיעוּת הִיא לֹא עֲנִין קַל לְהִשְׁגָּה.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (עירוּבִין ק:) **"וּמַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם יַחֲכַמְנוּ"** זֶה תִּרְנָגוּל, שְׂמַפִּיִס וְאַחַר כֵּן בּוֹעֵל. וְצָרִיךְ לְהַבִּין מִדּוּעַ הָאִשָּׁה צָרִיכָה פִּיּוֹס, עַל דְּבַר שְׂמִשְׁתַּוְּקָקֶת אֲלֵיו. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ כִּינּוֹן שְׂלַמְעֵשָׁה יֵשׁ כְּאֵן כְּבוֹשׁ וְלִקְיַחַת שֶׁלֵּל וְכו', יֵשׁ צָרִיךְ בְּפִיּוֹס כְּדִי שִׁיְהִיָּה בְּהַסְכָּמָה וּבְרָצוֹן. וְלִכֵּן מְצִינּוּ פִּיּוֹס רַק בְּזוּיָג דְּקִדְשָׁה שְׂזוּכִים לַעֲשׂוֹת בְּרָצוֹן שְׁנִיָּהִם, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּזוּיָג דְּקַלְפָּה שְׂכָל אֶחָד מִחֲפֹשׁ אֶת הַנְּאֻת עֲצָמוֹ אִין פִּיּוֹס, כְּמוֹבֵא בְּגַמ' (פסחים מט:) רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, כָּל הַמְּשִׂיא בְּתוֹ לַעֲם הָאֶרֶץ, כְּאֵלוֹ כּוֹפֶתָה וְנוֹתְנָה לְפָנָי אֶרֶץ, מֵה אֶרֶץ דּוֹרֵס וְאוֹכֵל וְאִין לוֹ בִּשְׁתַּת פְּנִים, אֵף עִם הָאֶרֶץ מִכָּה וּבוֹעֵל וְאִין לוֹ בִּשְׁתַּת פְּנִים.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (יבמות סג.) **אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר מֵאִי דְכָתִיב "אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנָגְדוֹ" זָכָה עוֹזְרָתוֹ לֹא זָכָה כְּנָגְדוֹ.** וּמִבְּאֵר רִש"י (בראשית ב, יח) **זָכָה עֵזֶר לֹא זָכָה כְּנָגְדוֹ לְהַלְחֵם,** וְלִכְאוּרָה קָשָׁה אִיךְ שִׁיךְ לוֹמֵר שֶׁהַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת עַל שְׂתֵי נָשִׁים נִפְרָדוֹת בִּשְׂתֵי מַלִּים סְמוּכוֹת, וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּאִשָּׁה

אֶבֶל בְּזוּיָג דְּקִדְשָׁה שְׂכָל אֶחָד מִחֲפֹשׁ אֶת טוֹבֵת זוֹלָתוֹ, עַל זֶה נֵאמַר **"גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ"**, שֶׁהַזּוּיָג מֵאֶחָד וּמוֹסִיף שְׁלוֹם, וְגַם הַכְּבוֹשׁ וְלִקְיַחַת הַשֵּׁלֶל נַעֲשֶׂה בְּרָצוֹן וּבְאֶחָדוֹת שְׁנִיָּהִם. דְּבְזוּיָג דְּקִדְשָׁה כָּל אֶחָד מִבֵּין שְׁה' יִצַר אֶת הַמְּצִיאוֹת שֶׁהָאִשָּׁה אִין לָהּ מַעֲצָמָה, וְהִיא זְקוּקָה לְבַעַל שִׁיעֲבִיר לָהּ אֶת הַשְּׂפַע, וְהוּא זוֹכָה בְּשְׂפַע שְׂלָה לַעֲצָמוֹ, וּבְכֵךְ שְׁנִיָּהִם זוֹכִים לְכְבוֹשׁ וְלִקְיַחַת הַשֵּׁלֶל. וְכֵן מוֹבֵא בְּסִפְרֵי אֲגָרָא דְּכַלְה' (קע"ז) **שְׂשֵׁלֶל בְּגִימְטְרִיא ב' פְּעָמִים פְּנִים,** וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּשֵׁלֶל יָכוֹל לְבֵא מִמְּלַחְמָה פְּנִים בְּפְנִים, וְיָכוֹל לְבֵא מִיַּחֲדוֹ פְּנִים בְּפְנִים, דִּישׁ זּוּיָג שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלַחְמָה פְּנִים בְּפְנִים, וְיֵשׁ זּוּיָג שֶׁהוּא בְּחִינַת אֶחָדוֹת וְיַחֲדוֹ פְּנִים בְּפְנִים.

וְנִרְאָה דְלִכֵּן הַפְּתוּב אֹמֵר "בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָה וְשֵׁלֶל לֹא יַחְסֹר", דְּבִזְכוּת צְנִיעוּת הָאִשָּׁה, **"בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָה"** שֶׁרַק הוּא מַעֲבִיר לָהּ אֶת הַשְּׂפַע הָאֲמִתִּי שְׂלָה, וְאֵף אֶחָד לֹא גוֹנֵב לוֹ אֶת זֶה, וְלִכֵּן הוּא זוֹכָה **"וְשֵׁלֶל לֹא יַחְסֹר"**. וְלִכֵּן כָּתַב ה'חֲפֵץ חַיִּים' שְׂכָל הַהִשְׂפָּעוֹת וְהַהֲצַלְחוֹת בְּנִשְׂמִיּוֹת וּבְפִרְנִסָּה הֵן בְּזְכוּת הַצְּנִיעוּת, דְּאִשָּׁה שְׂאִינָה צְנוּעָה, גוֹנְבִים לָהּ אֶת הַחַיִּים שְׂלָה וְגוֹנְבִים לָהּ אֶת פִּרְנִסָּתָהּ, וְאֵף עַל פִּי שְׂבֵאֲרֵנוּ שְׂשֵׂפַע הָאִשָּׁה נִמְשָׁל לְמְצִיאָה, וְכֵאֵן אָנוּ אֹמְרִים שֶׁהוּא נִמְשָׁל לְשֵׁלֶל, שְׂתֵי הַבְּחִינּוֹת הֵן אַחַת, כְּמוֹ שְׂכְתוּב (תהילים קיט, קסב) **"כְּמוֹצֵא שֵׁלֶל**

מאמר צניעות האשה

בזכות אשתו, ולא רק את ההשפעה ממנו אליה.

והוסיף הרה"ג ר' מנחם שלנגר שליט"א
שדברינו מדיקים מהגמ' (נדה לא:)

ואמר רבי יצחק אמר רב אמי, בא זכר
בעולם בא כפרו בידו וכו', נקבה אין
עמה כלום. דהשפעת הכפר באה לנקבה דרך הזכר.

וכן מובא ב'חתם סופר' (תשובות אה"ע ח"ב קע)
שאלמן ואלמנה נקראים בשם זה, לרמז

שאין להם פרנסה אמיתית, **אל - אין, מן -**
פרנסה, דבשביל פרנסה אמיתית צריך נשואין.

וכן מובא ברש"י (בראשית ב, כב) **"ויבן קבניו,**

רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה לקבל
הנולד, כאוצר של חטים שהוא רחב

מלמטה וקצר מלמעלה שלא יכביד
משאו על קירותיו. רש"י ממשיך את רחם

האשה לאוצר של חטים, דהפרנסה
והחטים, באים בזכות רחם האשה. וכן

כתוב על בחינת אשה (שה"ש ז, ג) **"בטנג**
ערמת חטים". וכן מובא בספר 'דורשי

רשומות' (ע' קג) בשם ספר 'ויאמר יהושע'
שהכתוב **"ומשוש חתן על פלה"** בגימטריא

הכתוב **"ויברך את לחמך ואת מימך"**
עם המלים. וכן מובא שם (ע' קלה) שחתן

וכלה בגימטריא שמות הפרנסה פא"י
חתך.

כתוב (תהילים מה, יב) **"ויתאו המלך יפיו פי**

במהותה היא כנגדו להלחם, ואם האדם זוכה
היא עזר ביחד עם הכנגדו, הינו אף על פי

שבמהותה היא כנגדו, היא רוצה להיות עזר
עבורו שיצליח לכבש אותה כדלעיל, והגמ'

מרמזת שאם הבעל זכה היא גם עזר וגם
כנגדו, ואם לא זכה הוא נשאר רק עם הכנגדו.

וכן מצינו בזהר (תיקונים קט:): שהאשה נקראת
עזר, לאחר הזיווג כשמקבלת את הזרע

מהבעל, והזרע נהפך להיות אצלה עזר.
ומבאר לדברינו שהשפעת הזרע לעזר נעשית

יחד עם הכנגדו. וכן מצינו בגמ' (קידושין ו.)
שהגמ' מסתפקת אם אדם קדש אשה בלשון

נגדתי לי, ורש"י שם מבאר שהאשה נקראת
נגדתי מלשון הכתוב **"עזר כנגדו"**, ורואים

שהלשון כנגדו נאמרה על כל אשה, גם בזמן
קדושיה, ולא רק על אשה שהבעל סובל

ממנה. וכן מובא בפרוש ה'מתוק מדבש' על
הזהר (תיקונים לט:): ש**מלחמה** היא שתי מלים

מ"ה לחם, מ"ה מרמז על הזכר, ולחם מרמז
על הנקבה שנקראת לחם.

ולפי זה נראה לבאר מדוע השפעת הפרנסה
מהבעל לאשתו נקראת **שאר.** דשאר

מרמז על דבר שנשאר מלשון **שירים,** ויש
כאן רמז שהבעל כובש את השפע שלה,

והתורה מחיבת אותו לתת שירים. וכן מצינו
בגמרא (ב"ב קט:): **"שאר" זו אשתו מלמד**

שהבעל יורש את אשתו. ורואים שהמשג
שאר מסמל את השפע שהבעל זוכה בו

הוא אֲדוֹנֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוֵי לוֹ: וּבַת צוֹר בְּמִנְחָה פְּנִיךָ יִחְלוּ עֲשִׂירֵי עָם: כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה", נִרְאָה דְהַכְּתוּב מִרְמֵז שְׁאֵם אִשָּׁה רוֹצָה לְזִכּוֹת לְ"יִתְאוּ הַמֶּלֶךְ יִפְיֶךָ" וּלְ"פְּנִיךָ יִחְלוּ עֲשִׂירֵי עָם", הִיא צְרִיכָה לְהִיּוֹת "כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה". וְכֵן הַפְּתוּב שֶׁהֵבֵאנוּ לְעִיל, לְרִמְזוֹ עַל גְּתִינַת חַיִּים לְאִשָּׁה בְּזִמְנֵי הַזְּוּיג, (קַהֲלַת ט, ט) "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת". רַש"י שֶׁם מְבָאֵר שֶׁהוֹלֵךְ עַל פְּרִנְסָה.

כְּתוּב (דְּבָרִים כב כה) "וְאִם בִּשְׂדֵה יִמְצָא הָאִישׁ אֶת הַנְּעֶרֶךָ הַמְאֲרָשָׁה וְהַחֲזִיק בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּה וּמַת הָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁכַב עִמָּה לְבַדּוֹ: וְלִנְעֶרֶךָ לֹא תַעֲשֶׂה דְבָר אֵין לְנְעֶרֶךָ חֲטָא מִוֹת כִּי כֹאֲשֶׁר יִקּוּם אִישׁ עַל רַעְהוֹ וּרְצַחוֹ נִפְשׁ כֵּן הַדְּבָר הַזֶּה". רוֹאִים שֶׁהַפְּתוּב מְקַשֵּׁר אוֹנֵס לְרִצְיָחָה. וּמְבָאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְכָשֵׁם שְׁרוֹצֵחַ שׁוֹפֵךְ אֶת הַדָּם שֶׁל הַנְּרָצָח וְגוֹזֵל אֶת דְּמוֹ מִמֶּנּוּ, כֵּן הַגּוֹזֵל מִמוֹן הַנִּקְרָא דְמַיִם, הוּא בְּחִינַת רוֹצֵחַ, כְּמוֹבֵא בַּמִּדְרָשׁ (יִלְקוּט תְּרוּמָה שִׁסָּג) כָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל מִמוֹן כְּאִלוֹ שׁוֹפֵךְ דְּמַיִם. דְּמִמוֹן הוּא בְּחִינַת דָּם הַנֶּפֶשׁ, וְלָכֵן הָאוֹנֵס שֶׁגּוֹזֵל אֶת מִמוֹן הָאִשָּׁה כְּדַבְּאֲרֵנוּ, גַּם הוּא בְּבְחִינַת רוֹצֵחַ.

כְּתוּב (אִיּוֹב מב, יב) "וְהוּא בֵּרַךְ אֶת אַחֲרֵית אִיּוֹב מִרְאֵשִׁיתוֹ וַיְהִי לוֹ אַרְבַּעַת עֶשְׂרֵת אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֶלְפִים גְּמָלִים וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת: וַיְהִי לוֹ שִׁבְעֵנָה בָּנִים וְשְׁלוֹשׁ בָּנוֹת: וַיִּקְרָא שֵׁם הָאֶחָת יְמִימָה וְשֵׁם הַשְּׁנִייתָ קַצִּיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוֹךְ: וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יְפוֹת כְּבָנוֹת אִיּוֹב בְּכָל הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם

הוא אֲדוֹנֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוֵי לוֹ: וּבַת צוֹר בְּמִנְחָה פְּנִיךָ יִחְלוּ עֲשִׂירֵי עָם: כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה", נִרְאָה דְהַכְּתוּב מִרְמֵז שְׁאֵם אִשָּׁה רוֹצָה לְזִכּוֹת לְ"יִתְאוּ הַמֶּלֶךְ יִפְיֶךָ" וּלְ"פְּנִיךָ יִחְלוּ עֲשִׂירֵי עָם", הִיא צְרִיכָה לְהִיּוֹת "כָּל כְּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה". וְכֵן הַפְּתוּב שֶׁהֵבֵאנוּ לְעִיל, לְרִמְזוֹ עַל גְּתִינַת חַיִּים לְאִשָּׁה בְּזִמְנֵי הַזְּוּיג, (קַהֲלַת ט, ט) "רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת". רַש"י שֶׁם מְבָאֵר שֶׁהוֹלֵךְ עַל פְּרִנְסָה. **מְצִינוּ** בַּמִּדְרָשׁ (תְּנַחֲמוּא וּשְׁלַח ה) רַבְּנָן אִמְרֵי אֵף בְּחוּל אָסוּר לְצִאת בְּהֵן לְרִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעָם מְסַתְּפְלִין בָּהּ וּפְגָם הוּא לְאִשָּׁה, שְׁלֹא נִתְּנוּ תְּכַשִּׁיטִין לְאִשָּׁה אֲלֵא שֶׁתְּהֵא מְתַקְשָׁטֶת בְּהֵן לְתוֹךְ בֵּיתָהּ, שְׂאִין נוֹתְנִין פְּרָצָה לְפָנֵי הַכָּשֶׁר בְּיוֹתֵר, וְכָל שָׁפֵן לְפָנֵי הַגִּבּוֹר. רוֹאִים שֶׁאִשָּׁה פְּרוֹצָה שְׁמִכְשִׁילָה אֲנָשִׁים, הִיא נוֹתְנַת פְּרָצָה לְפָנֵי הַגִּבּוֹר. נִרְאָה דְכֵּאֵן מְגַלָּה הַמִּדְרָשׁ אֶת הַסּוּד מִדּוּעַ קוֹרְאִים לְחֲטָא הַזֶּה בְּשֵׁם פְּרִיצוֹת, לְרִמְזוֹ שֶׁהִיא נוֹתְנַת פְּרָצָה לְפָנֵי אֲנָשִׁים לְגַבֵּל לָהּ אֶת הַשֹּׁפֵעַ.

וּמִמְשִׁיךְ הַמִּדְרָשׁ שֶׁם לְכֵן צְרִיכָה אִשָּׁה לְהִיּוֹת יוֹשְׁבַת בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְלֹא תִצָּא לְרְחוּב, שְׁלֹא תִבְיָא מְכָשׁוּל לְבִנֵי אָדָם וְנִמְצָאוּ מְסַתְּפְלִין בְּאִשְׁתֵּי אִישׁ, א"ר יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם תַּדְעַ לָךְ שֶׁכֵּן כְּתִיב "וַיְבָרַךְ אֶתְּם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹּשׁוּהָ",

אביהם נחלה בתוך אחיהם". ולכאורה קשה מדוע הפתוב מאריך לספר על בנותיו של איוב ושמותיהן ויפין וכו'. ומבאר לדברינו פיון שהפתוב מספר על עשירותו של איוב שחזרה אליו, הוא מספר על יופי הנשים במשפחה וכו', דכאן טמון שרש העשירות והברכה שחזרה אליו. וגם כאן רואים את הלשון מציאה, "ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב". וגם כאן היופי לא היה רק יופי חיצוני כמובא ברש"י שם "ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב", ולא נמצא מעשה של נשים יפות, כמעשה יופי של בנות איוב.

לעשירות.

כתוב (שמות לה, כב) "ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת וכומז כל כלי זהב". והתקשו המפרשים בלשון הפתוב "ויבאו האנשים על הנשים", היה צריך לומר ויבאו האנשים והנשים. ומבאר בדעת

זקנים מבעלי התוספות "ויבאו האנשים על הנשים". פלומר לשלל על הנשים שהיו לוקחים מהם תכשיטי נשים. וצריך באור מה שיך לומר על נדבה שבאה ברצון ובשמחת הלב של האנשים והנשים, שהיתה כאן בחינה שהזכרים באו על הנשים ולקחו מהן שלל, ומבאר לדברינו שיש כאן רמז שפעלה זו היא בבחינת ביאה של זווג שהזכר לוקח את שלל האשה בהסכמתה ובשמחתה. ומרמז בלקוטי מוהר"ן (רסד) "ויבאו האנשים על הנשים" הנאמר בנדבת המשפן היינו בחינת זווג שנעשה על ידי הצדקה של נדבת המשפן. וכן מצינו בזהר (ויקהל קצו:) שמבאר את הפתוב

וכן מצינו שאיוב היה מחמיר על עצמו בעניני צניעות. כמובא במדרש (תנחומא וישלח ה) אמר רבי שמואל בר נחמני ראה מה פתיב באיוב "ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה", ראה צדקתו של איוב ומה בתולה שאדם רשאי להסתפל בה שמה ישאנה לעצמו, או ישאנה לבנו או לאחיו. לא נסתפל בה.

מצינו בגמ' (ב"ב טז:) מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב, אמר ליה, נהי דלא נכפלו בשמות, אבל נכפלו ביופין, דכתיב "ויהי לו שבענה בנים ושלוש בנות, ויקרא שם האחת ימימה, ושם השנית קציעה, ושם השלישית קרן הפוך". "ימימה" שהיתה דומה ליום.

מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב, אמר ליה, נהי דלא נכפלו בשמות, אבל נכפלו ביופין, דכתיב "ויהי לו שבענה בנים ושלוש בנות, ויקרא שם האחת ימימה, ושם השנית קציעה, ושם השלישית קרן הפוך". "ימימה" שהיתה דומה ליום.

בבחינת טחינת חטים. וכן מובא ב'שער המצוות' להאריז"ל (פ' כי תצא ע' קמג) שרחים ורכב מסמלים זווג איש ואשה, והקמח היוצא מבין אבני הרחיים הוא בבחינת טפת הזרע היוצאת מהזכר. ומבאר לדברינו דזווג הוא בבחינת הכנת מזון הנרמזת בטחינת חטים. וכן מצינו בגמ' (סנהדרין פא.) שמזיק פרנסתו של חברו הוא בבחינת מטמא את אשתו, ומבאר לדברינו דמזיק פרנסה של חברו הוא בבחינת מזיק זווגו של חברו, ומטמא את אשתו. וכן מצינו בזהר (צו לג:) **"פתחי לי אחתי רעיתי"**, אין רעיתי אלא פרנסתי. ומבאר ה'מתוק מדבש' פרוש מלת רעיתי אינו אלא פרנסתי מלשון **"ה' רועי"**.

מצינו בזהר (וירא קיב:) שהאשה היא בבחינת רגלי בעלה. וכן מובא ב'עץ חיים' להאריז"ל (שער ח, ח"א ע' קז) שבהלבשת הפרצופים העליונים תמיד בחינת הנקבה מלבישה על הנצח הוד יסוד של הזכר שהם בסוד ג' רגלים, ומקבלת הארה מהן, וכן מובא ב'שער מאמרי רז"ל' להאריז"ל (מב) **אשתו של אדם נקראת רגל, בסוד יש רגל מברכת.** נראה דלכן מצינו בגמ' (סנהדרין קי.) **"ואת כל היקום אשר ברגליהם"**, אמר רבי אלעזר זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. כיון ששפע הממון בא לאדם עבור אשתו שהיא בחינת רגליו, לכן זה מרגש ברגלים ומעמידו על רגליו. וכן נראה דיש

"ויבאו האנשים על הנשים", שמשה תקן להם לישראל לתרם בצניעות האנשים לבד והנשים לבד.

ועוד נראה לבאר מדוע נדבת תכשיטי נשים נמשלה לשלל שנלקח מהן, כיון שהתכשיטים בהם מתקשטת האשה לבעלה, ודרךם הוא מוצא את שללה, הן בבחינת כלי זין של מלחמת הזווג, ובכל מלחמה כלי הזין הם הראשונים שנלקחים כשלל, לכן לתכשיטים יש שם שלל.

מצינו בגמ' (סוטה ד.) בענין שיעור זמן ביאה, וכמה שעור סתירה וכו', פלימו אומר כדי שתושיטי ידה לסל ליטול כפר, אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר **"כי בעד אשה זונה עד כפר לחם"**, ומבאר לדברינו דזווג נותן לחם, לכן הוא נמשל בו. וכן הבאנו לעיל מהגמ' שזווג נמשל לאכילה ושתיה, ומבאר לדברינו דבזכות הזווג זוכים הבעל והאשה לפרנסה ולאכילה ושתיה.

וכן מצינו בזהר (ויחי רמ.) שספירת היסוד נקראת בשם אוכל, כמו שפיתוב (משלי יג, כה) **"צדיק אכל לשבע נפשו"**. וכן זווג נקרא אוכל בפיתוב (שם לט, ו) **"כי אם הלחם אשר הוא אוכל"**, כמובא ברש"י שם. וכן הכתוב המדבר על זווג (שם יט, לא) **"לבוא עלינו כדרך כל הארץ"** ס"ת אוכל.

מצינו בגמ' (סוטה י.) שזווג איש ואשה הוא

מֵאֵמֶר צְנִיעוּת הָאִשָּׁה

אחר, השני אינו אסור, ומדוע אסרה
 התורה את האתנן בהקרבנה. נראה לבאר
 על פי דברינו בין שהאתנן נתן לזונה
 תמורת השפע שלה שהמזנה גלה במעשה
 הזנות, הרי הוא חלק ממעשה הזנות
 ממש, ולא רק שכר חיצוני עבור הזנות,
 ואם היא מביאה את האתנן לקרבו, זה
 דומה להבאת מעשה הזנות עצמו לקרבו.
 אבל אם היא החליפה אותו באחר, השני
 הוא כבר בחינת שכר חיצוני שהרויחה
 ממעשה הזנות בין שאין על הראשון
 שום חלות אסור או טמאה שיעביר על
 השני. מה שאין כן הראשון אסור מצד
 מציאותו שהוא שפע של הזונה שהתגלה
 במעשה הזנות. וכן מחיר כֶּלֶב יש לו
 אותה בחינה כמו האתנן, דמובא בְּשֵׁעַר
 מֵאֵמֶרִי רֶשֶׁב"י לְהֵאָרִיז"ל (ע"ש) כְּמוֹ שֵׁשׁ
 הַנְּיָה דְהַיִּין דְבִין בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָה
 שְׁהִיא כְּנֶגֶד הַנְּקֵבָה, וְהַנְּיָה זֹו נִקְרֵאת
 נֶפֶשׁ הַנְּקֵבָה, כֵּן יֵשׁ בְּקִלְפָּה בְּנִקְבָּה
 הַטְּמֵאָה אֲשֶׁר שָׁם, בְּחִינַת הַמִּיּוֹן
 נִוְקְבִין שְׁלָה, וְהִיא הַנְּקֵרֵאת כְּלָב,
 שְׁהוּא בְּגִימְטְרִיא בִין. רואים שהכלב
 מסמל את שפע היסוד נוקבא דקלפה,
 שהוא אותה בחינה של שפע הזנות
 שהתגלה ממעשה הזנות. והמחיר של כלב
 הוא באותה בחינה של אתנן זונה, כמו
 שאתנן זונה הוא שפע של זונה ששיך

רמז בגססח הברכה והתקין לו ממנו בגנן
 עדי עד, תבת ממנו, מרמזת על ממנו,
 שהבעל מקבל בזכות אשתו, ונבנה לבנין
 שלם עם רגלים עדי עד.

מְצִינוּ בַּגֹּמ' (גיטין נז.) שְׁבַגְלָל זְנוּת נִתְיַקְרָה
 הַתְּבוּאָה וְנִפְגְּמָה הַפְּרִנְסָה. וּמוּבָא
 בְּסִפְר' בֶּן אִישׁ ח' (פ' פנחס) יְדוּעַ אֵין עוֹן
 מִזִּיק לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁפְעַת הַפְּרִנְסָה כְּמוֹ עוֹן
 הַזְּנוּת, וְלִכֵּן אֵמֶר הַפְּתוּב "כִּי בְּעַד אִשָּׁה
 זוֹנָה עַד כֶּכֶר לָחֶם", רוֹצֵה לֹאמַר עוֹן
 אִשָּׁה זוֹנָה נוֹגֵעַ בְּכֶכֶר לָחֶם שְׁהוּא שִׁפְעַת
 הַפְּרִנְסָה. וּמִבְּאֵר לְדַבְּרֵינוּ דְּמִי שְׁפוּגָם בְּיִסוּד
 פּוּגָם בְּהַשְׁפַּעַת הַפְּרִנְסָה. וְכֵן זוֹנָה בְּגִימְטְרִיא
 אֲבִיוֹן, דְּזְנוּת מְבִיָּאָה עֲנִיּוּת. וְכֵן מוּבָא בְּפִרּוּשׁ
 'עִיּוֹן יַעֲקֹב' (סוטה טו:) שְׁהַמְשֵׁג זְנָה הוּא גַם
 מְזוּן וְגַם זְנוּת, דְּמִי שְׁפוּגָם בְּזְנוּת פּוּגָם
 בְּמִזְוֹן.

פְּתוּב (דברים כג, יט) "לֹא תְבִיא אֶתְנֹן
 זוֹנָה וּמַחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה
 אֲלֵהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֵבַת יְהוָה
 אֲלֵהֶיךָ גַם שְׁנִיָּהִם". רואים שהתורה
 מכילה את האסור להקריב אתנן זונה,
 יחד עם האסור להקריב מחיר כלב, וצריך
 להבין מה הקשר ביניהם. וכן צריך להבין
 מדוע אתנן זונה פסול להקרבנה, הרי
 הטלה שהזונה מקבלת תמורת הזנות לא
 תופס שום אסור או טמאה, כפי שרואים
 שאם החליפה את הטלה תמורת טלה

ליסוד נוקבא דקלפה, והתגלה במעשה הזנות, כן מחיר כלב הוא שפע ששינך ליסוד נוקבא דקלפה.

מצינו במשנה (יבמות קיז.) שחכמים תקנו להאמין לאשה שמת בעלה, להתירה

לנשא לאחר, ואף על פי שאינה נאמנת להתיר ליורשים לירש את בעלה, היא נאמנת ליטול כתבתה, דכתבה והתר נשואין הולכים יחד, נראה דתקנת כתבה מרמזת שאדם שנושא אשה הוא מקבל את הממון שלה מאת ה' עבודה, ולכן הוא מתחייב לה ממון בכתבה אם יגרשה או ימות, דממון זה הוא ממון שלה שיירד אצלו, ולכן התר נשואין הולך יחד עם כתבה, אף על פי שאינה נאמנת לגבי עניני ממון אחרים כמו ירשה, דהתר נשואין מוציא אותה מרשותו, וזכותה לקחת את הממון ששינך לה. ולכן כתבת אלמנה היא פחות מכתבת בתולה, דאינו דומה שפע של אשה שכבר לקחו ממנו, לשפע שהוא היה הראשון שלקח אותו.

וכן מובא בשם הגר"א שכתובה היא אותיות **כתב וה**, לרמז שכתובה מזונת שם וה שמסמל יסוד ומלכות. ומבאר לדברינו דיחוד הבעל ואשתו הנרמז באותיות ו"ה מחייב את הבעל בכסף הכתבה, שהוא מקבל עבור אשתו בזכות היחוד שלו אתה.

וכן מצינו בגמ' (כתובות י.) שלמדו את הדין של כתבת אשה ממפתה שמשלם

חמשים כסף שהם מאתיים זוז, ורואים שחיוב כתבה הוא תוצאה של הבעילה, ולא תוצאה של הנשואין, ולכן מפתה חייב קנס שהוא בחינת כתבה גם בלי נשואין, וממנו למדו את כל ענין הכתבה בנשואין.

וכן מצינו במשנה (כתובות סג.) שאשה המורדת על בעלה מתשמיש פוחתין לה מכתבתה שבעה דינרין או שבעה טרפעיין לכל שבוע, ואם הבעל מורד, הוא צריך להוסיף על הכתבה, ומבאר לדברינו דכסף הכתבה קשור לתשמיש, ואם היא גורמת את מניעת התשמיש היא גורמת הפסד כסף לבעל, לכן היא משלמת את זה מכסף הכתבה שם שמור לה ממון שבה עבודה דרך הביאה. ואם הוא מונע את התשמיש, הוא מפסיד ממון שצריך לבא להם בזכות הביאה, לכן הוא צריך להוסיף על הכתבה. וכן רואים שהיא משלמת במספר שבע, ובארנו במאמר 'חשמל דם' שמספר שבע מסמל את העטרה שביסוד המזונת איש לאשה והיא פגמה בבחינה זו.

מצינו במשנה (כתובות עב.) **ואלו יוצאות שלא בכתבה העוברת על דת משה ויהודית וכו'**, ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטונה בשוק ומדברת עם כל אדם, ומבאר לדברינו דאשה שפוגמת בצניעות וגורמת שאנשים אחרים יגנבו את

מצינו בגמ' (קידושין לד.) **ומצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מנלו, גמר מתפלין, מה תפלין נשים פטורות אף כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות.** הבאנו לעיל מהאריז"ל שאשה פטורה ממצוות עשה שהזמן גרמא בגלל שהחיות לרמ"ח אבריה שהם כנגד רמ"ח מצוות עשה, אין לה מעצמה, היות שהיא מקבלת את החיות מבעלה בזווג. נראה דלכן השרש נלמד ממצות תפלין, דמצות תפלין משפיעה לאדם את שפע הפרנסה, כפי שהבאנו במאמר 'חשמל ציצית' מהזהר, ושפע הפרנסה כפי שבארנו, הוא שפע שמיעד עבור האשה, ולכאורה היא היתה צריכה להניח תפלין, ולא הוא, וכאן התורה מגלה שכיון שהיא מקבלת את פרנסתה מבעלה, הוא יניח תפלין ולא היא. ומזה נלמד לכל שאר מצוות עשה שהזמן גרמא שהאשה אין לה את חיות הרמ"ח אברים מעצמה, והיא מקבלת ממנו לכן היא פטורה.

יוצא לפי דברינו שמה שנותן הזווג לאשה, התפלין נותנים לאיש בזכות שיש לו אשה. ולפי זה נבין את דברי הרמ"ע מפאנו (גלגולי נשמות אות פ) **תנא דבי אליהו, מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו**

פרנסתה, מפסידה את כתבתה שם שמור לה מומן שבא עבורה דרך הביאה.

בסדור הרש"ש בכונות תפלות עננו לימי השובב"ם, יש תקון הנקרא פגם הרוק שהתאסף בפיו של המהרהר כתוצאה מההרהור. והוא בחינת המעשה דמחשבה. ורואים שהרהור של זנות מאסף את הרוק בפיו של המהרהר כמו קודם אכילה. ומבאר לדברינו דזווג הוא בחינת אכילה, וההרהור מתחיל את המעשה. וכן רואים בסדור הרש"ש שם שהרהור פוגם בפרצופים יותר גבוהים, ממה שהמעשה פוגם, וחומרת העושה מעשה, היא יותר מצד ההרהור שבמעשה. ומבאר לדברינו דהתאספות הרוק מראה שהשפע כבר נמצא אצל המהרהר, ועקר הזווג כבר נעשה.

וכן מובא בסדור האריז"ל (כונת הלימוד) שהשם **גדשנא"ל** הוא שמירה כנגד הרהורי עברה, ומי שיש לו הרהורים ירהר בשם זה, ושם זה הוא בגימטריא **שלחן**, המרמז על אכילה ופרנסה, שנפגמים מההרהור.

ולפי זה מבאר מדוע ההרהור לבד כל פן חמור, הרי **אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה**, אלא שהרהור ערוה יש בו את מעשה התאספות הרוק, שהוא מעשה דמחשבה. וכן מובא ב'בעל הטורים' (דברים כה, ט) **"וירקה בפניו" לפי שהרק דומה לשכבת זרע.**

מבעלה הנקרא ז"א. ורואים שההארה מבחינת הזכר לנקבה היא בחינת התפליון של הנקבה.

מובא בספר 'עז והדר לבושה' בשם אחד מגדולי הרבנים בדורנו שמצות פסוי השער באשה היא בבחינת הנחת תפליון של ראש שלה, ומצות פסוי החלק העליון של הזרועות היא בבחינת הנחת תפליון של יד שלה. דכשם שמצות תפליון מגנה על האדם ממחשבות של עריות, כמובא ברמב"ם (תפליון ד, כה), כך נשים צנועות שמכסות ראשן וזרועותיהן כראוי, מצילות את האנשים ממחשבת עריות, וזה עבורן בבחינת מצות תפליון. אם הדברים נכונים, ימתקו יותר על פי דברינו, דכשם שמצות תפליון משפיעה לאדם את הפרנסה כדלעיל, כך פסוי הראש והזרועות באשה, הם בבחינת התפליון שלה, שבזכות זה היא זוכה לקבל את שפע הפרנסה האמתי שלה דרך בעלה, בלי שאף אחד יגנב ממנה. ולכן מצות תפליון מצילה מהרהורי עברה, כיון שבזכות התפליון הוא מקבל את השפע האמתי של אשתו, אין לו מה להרהר ולחפש אצל אחרים.

מצינו בזהר (משפטים קיג.) שהבא על אשת איש והוליד ממזר, הולד נקרא **עשוק** שעשקו אותו מה' ומבעלה של האשה, ועליו נאמר **"ואראה את כל העשוקים"**, ומבאר לדברינו דבעל המקדש אשה יש כאן התחייבות

נוטלת תפליו, ומחזרת בבתי פנסיות ובבתי מדרשות, ואומרת להם, כתוב בתורה, "כי הוא חייך ואורך ימך", בעלי ששנה הרבה, וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, מפני מה מת בחצי ימיו. הנה 'תלמיד אחד' גימטריא 'פלגש בגבעה' עם שני תבות, והיא מתה אז בעבורו והיא נוטלת תפליו עתה, כמו שהוא נטל אז אברהם והיה הולך בכל גבול ישראל. היינו כשם שבגלגול הראשון בעלה של הפלגש חתן את אברהם ושלח לכל ישראל להודיע על מיתתה בגלל מעשה הזנות שזנו עמה, כך בגלגול השני אשתו של התלמיד שלחה לכל ישראל את התפליו שלו להודיע על מיתתו. ועדין קשה מה הקשר בין האברים לתפליו, ולפי דברינו מבאר שאברי האשה והתפליו של הבעל הם אותו סוד, ובגלגול הראשון הוא שלח את האברים לרמז שהזונים גזלו ממנו את שפע הפרנסה שהיה לו בזכות האברים האלו, ובגלגול השני היא שלחה את התפליו לרמז שגלקח ממנה שפע הפרנסה שהיה לה בזכות התפליו האלו, שהיתה מקבלת דרך בעלה.

וכן מובא ב'אוצרות חיים' להאריז"ל (הארות ז"ו פ"א) שהשכינה הקדושה שנקראת רחל יש לה בחינת תפליו של ראש, ומה הוא התפליו שלה, ההארה שהיא מקבלת

לתת משהו חדש בפועל לסמל את השפיע החדש שעובר מהבעל לאשה, ומלוג הוא שפע ישן שהאשה נהנתה ממנו בעבר, ועכשיו אין הוא נותן דבר חדש שיסמל את השפיע החדש של האשה שעובר דרכו, לכן זה לא מועיל.

וכן מובא ב'לקוטי מוהר"ן' (טו) **ודע, שעל ידי זה שגזל את חברו הוא בא**

להרהורים. כי בודאי הוא מתדבק ונכסף לאשת חברו שגזלו, על ידי הממון שנטל ממנו, שהוא אור נפשה. וכן היא מהרהרת אחריו, על ידי שמשך אותה אליו, על ידי שמשך לעצמו אור נפשה. ועל כן אמרו רבותינו, זכרונם לברכה 'היורד לאמנות חברו, כאלו בא על אשת איש', שנאמר "ואת אשת רעהו לא טמא". כי הוא בא ומטמא ממש אשת רעהו, על ידי הגזלה. ולפעמים, יאבד הגזלן בת זוג שלו על ידי הגזלה. כי מאחר שנתן עינו בממון חברו, הינו באור בת זוגו, אם כן הוא ממאס בשלו, ופונה את עצמו משלו, ואינו רוצה בחלקו, בממון שלו, באור בת זוג שלו, על כן היא גם היא פונה את עצמה ממנו, ומתרחקת ממנו, כמו שהוא התרחק את עצמו, ופנה ממנה. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה 'משל לאשה שהיא ממתנת לאיש, כל זמן

שלה שהשפיע שלה יעבר רק דרכו, וזה בעצם הקדושין שמקדשת את השפיע שלה עבורו, ולכן הוא מקדש אותה בכסף לרמז לה שהכסף שלה מקדש עבורו, ומעתה הוא מעביר לה את הכסף. וממזר נולד מגזל של שפע שהבעל גזל מבעלה של האשה, ולכן הוא נקרא עשוק שפרושו גזול, כמו שכתוב (דברים כח, כט) **"עשוק וגזול"**.

נראה דלכן מנהג ישראל שהחתן מקדש את הכלה בטבעת שהיא תכשיט, לרמז לה שהתכשיטים מיעדים עבור הקשר שביניהם, ולא חס ושלום להתקשט בחוץ, ולכן הקדושין המסמלים את קדוש השפיע שלה עבורו נעשים על ידי תכשיט, לרמז לה שהתכשיט מיעד עבורו להתקשט לבעלה, שהוא יעביר לה את השפיע בזכות התכשיט. וכן מצינו בזהר (תיקונים כה:) שנתנת טבעת קדושין על האצבע מסמלת את זווג היסוד למלכות.

מצינו בגמ' (קידושין ו:) **אמר אבני המקדש במלוג אינה מקדשת. ומבאר רש"י דקיקה משדה עפרון גמרין דיהיב מידי בשעת קדושין, ומלוג להוצאה נתנה וכבר הן שלה, ומעות אחרים היא חייבת לו.** ומבאר לדברינו פיון שתכלית הקדושין היא לסמל שהשפיע החדש של האשה יעבר מעתה דרך הבעל, והוא מקדש את השפיע החדש שלה עבורו, היינו שיעבר דרכו, חייבים

ועד שהיא נשאת הממון שלה עובר דרך אביה, רוצה האדם את הבנות לענין פרנסה, כי בזכותן יש לו ברכה.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (גיטין צ.) תְּנִיא הִיָּה רַבִּי מֵאִיר
אומר, כָּשֶׁם שֶׁהַדְּעוֹת בְּמֵאֲכָל כֶּךָ

דעות בנשים, יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזרקו, ואינו שותהו, וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא. ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזרקו ושותהו, וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה. ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך תמחוי, מוצצו ואוכלו, וזו היא מדת אדם רע, שרואה את אשתו יוצאת וראשה פרוע, וטוה בשוק ופרומה משגי צדדיה. בארנו במאמר 'חשמל דם' שיסוד האשה נמשל לכוס ולקערה. וכן מצינו בגמ' (ברכות סא.) שהיצר הרע נמשל לזבוב. נראה לבאר הגמ' על פי דברינו, דאשה הגורמת לאנשים להרהר בה, נמשלת לכוס או קערה שהזבוב נכנס לתוכו, דזבוב מסמל את היצר הרע של המהרהר שנכנס ליסוד האשה ולוקח מהשפע שיש שם, כדלעיל. ונבאר את המשל מהסוף להתחלה; אם הבעל נותן לאשתו ללכת בפריצות ולגרם לאחרים להרהר בה, הוא נמשל לאדם שאוכל מאכל רותח שהזבוב נפל לתוכו, וטעם הזבוב בלוע במאכל,

שהיה בדעתו להנשא לה, היתה יושבת וממתנת לו, כיון שהפליג את דעתו ממנה, אף היא הלכה ונשאת לאחר. על כן אם אין להגזלן אשה, יוכל לאבד בת זוג שלו.

ועוד מובא שם יוכל הגזלן לפעמים לגזל מחברו, אפלו הבת זוג של הנגזל. והכל לפי תקף וחזק תאנתו וחשקו וכו'. פי גם על ידי חמדה ותאוה והשתוקקות שיש לו לממון חברו, גם על ידי זה יוכל לגזלו, פי המחשבה יש לה תקף גדול, כמבאר במקום אחר. ועל כן יוכל להיות שיהיה להאדם ממון גזלה, אף שלא גזל כלום בידיים. וזהו האסור הלאו החמור שבשטרות הדברות, לא תחמד, פי החמדה בעצמה הוא אסור חמור מאד רחמנא לצלן, פי יש כח בהחמדה לגזל ממנו ממונו, ונפש בניו ובנותיו. ועל כן יש אסור אפלו במחשבה לשלח יד בפקדון, כמו ששנינו בבבא מציעא. 'החושב לשלח יד בפקדון'. פי הפלגתא היא רק אם חיב על זה, כמו השולח יד ממש, אבל אסור יש בודאי לכלי עלמא.

מְצִינּוּ בְּגַמ' (ב"ב קמא.) שאדם מעדיף שיהיו לו בנים להוריש להם נחלה. ומעדיף שתהיינה לו בנות לענין פרנסה. ומבאר לדברינו כיון שהפרנסה באה בזכות האשה,

מאמר צניעות האשה

בהרחבה. וכן תף מרמז במלה תפלין המשפיעים את שפע הפרנסה כדלעיל. וכן תף מרמז במלה תפוח המסמל זיווג יסוד ומלכות, בכתוב (שה"ש ח, ה) **"תחת התפוח עוררתין"** וכפי שבארנו במאמר 'חשמל לולב' את הטעם שריח בגדי עשו שלבש יעקב כשגנב את ברכת הפרנסה, הנה בהם ריח של שדה תפוחים, והטעם שהמלכות נקראת **חקל תפוחין קדישין**. וכן מצינו שיסוד האשה נקרא בשם **פת**, כמו שכתוב (ישעי' ג, יז) **"וה' פתהו יערה"**.

מובא בשל"ה (בשלח תורה אור) **"ותקח אחות אהרן את התף בגדה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת"**, תף חסר פתיב, לרמז בטלה ת"ף פתות של לילית, **"ובמחולות"** לבטל קלפת מחלת. וכן הדור להם לנשים צדקניות לבטל את הנשים הארורות, **"ולא קרב זה אל זה כל הלילה"**, לילה על שם לילית המקטרגת, ולא הועיל קטרוגה. וכתוב **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"**, 'מחלה' רומז על מחלת. רואים שתף מכניע את קלפת הזנות של לילית ומחלת, שהן שרש כל הזנות בעולם, כמובא ב'מגלה עמוקות' (אופן קלב) **"אז תבאנה שתים נשים זונות"**. להכניע פחות של זונות לילית ומחלת

כמובא ברש"ש על הגמ' שם, דכל השפע של אשתו כבר נפגם על ידי הזבוב של אחרים. ואם הבעל נותן לאשתו רק לדבר עם אחיה וקרוביה, אף על פי שזו מדת כל אדם וכך ראוי לנהג, כמובא במהרש"א שם, הוא נמשל לאדם ששופך את הזבוב שנוכנס לפוס ושותה את השאר, דזבוב זה לא פגם את כל המשקה, רק את חלקו, והוא זורקו ונהנה משאר המשקה. ואם הוא נועל את אשתו בבית לגמרי, הוא נמשל לאדם שאם הזבוב נוגע במשקה, אינו שותה את כל הכוס.

כתוב (שמות טו, כ) **"ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בגדה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת"**, ומובא בספר 'ישמח משה' (פ' בשלח) שמרים והנשים בקריעת ים סוף לקחו תפים כדי שהאנשים לא ישמעו את שירת הנשים, ורואים שהתפים היו לשם צניעות. וכן מובא ב'פרקי דר"א' (יא) שבנשואי אדם הראשון היו המלאכים **מתופפים בתפים**, וכן מנהג ירושלים לנגן בנשואין בכלי התף. נראה לבאר על פי דברינו את הקשר בין כלי התף לנשואין בדרך הצניעות, דתף הוא אותיות **פת** ומרמז על השפעת הפרנסה שהבעל זוכה בזכות הנשואין, ומרמזים לבעל ואשתו שאם החיים שלהם יהיו בצניעות כמו שעושה התף הם יזכו לפת ולפרנסה

מאמר צניעות האשה

כז

וכו', שכל הזונות שבעולם יונקים רחב מהקלפות שעקר אחיזתם בחלק התחתון של הגוף, ומזה נלמד לא ללבש מהם.

[במאמר המסגר שמעתי פרוש נפלא מאאמור"ר שליט"א על המדרש לנשים שיש לקלפות אחיזה בחלק התחתון שלהן, כמובא כמובא בזהר (ויקהל קצו:) על בגדי אדם הראשון שהן רחבים מלמטה וצרין מלמעלה. כיון שהבגדים הגשמיים ממשיכים על האדם אורות מקיפים שדוחים את הקלפות, כמובא בכוננות ברפת מלביש ערמים להרש"ש. ה' עשה לאדם הראשון בגדים רחבים מלמטה, שיגנו עליו באפן יותר מתרחבים מלמטה].

נספח למאמר צניעות האשה על דרך הפשט

נכתב על ידי תלמיד חכם שליט"א החפץ בעילום שמו

עיקרו - לבאר ענין אחריות הבעל לצניעות הלבוש של אשתו

וגם יבאר כמה יסודות כלליים בנושאי הצניעות בדורנו

[נערך בצורת שאלות ותשובות]

לך הטעיית היצר גדולה מזו? וחיוב מוחלט הוא לדבר בזה בפרהסיא בין מהבימה בין בשיעורים לחבורות ועם יחידים בכל מיני הסברה.

בספר 'עולמות של טהר' [עמ' י'], הובאו מכתבים מהג"ר שמואל הלוי ואזנר, האדמו"ר מבעלזא, הג"ר עובדיה יוסף, הג"ר ניסים קרליץ, הג"ר מיכל יהודה ליפקוביץ, הג"ר שמואל אויערבאך, הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א ועוד, הקוראים לכל בת ישראל לקבוע לימוד קבוע בספרים העוסקים בהלכות צניעות הלבוש, וכן מכתב מהג"ר אהרן ליב שטינמן שליט"א שכתב "צורך גדול הוא להרבות בקביעת שעורים בהלכות אל".

הג"ר משה שטרנבוך שליט"א, כתב [נדפס בתחילת ס' 'עוז והדר לבושה'] הגיע לידי ספרו עוז והדר לבושה בעניני צניעות, והוא חיבור נפלא לעורר בנות ישראל לדיני צניעות, וספרו נתפשט וברוך ה' מביא תועלת מרובה. ומאחר דיש מקומות שהנשים מתקשות לעמוד על הכוונה בדיוק, לכן עומד להוציא לאור עולם הוספה עם ציורים להסביר הדברים. ואין בהציורים האלו שום חסרון בצניעות חס ושלום, ולכן אם כי לא נהגו אבותינו בציורים כאלו, מכל מקום כיון דעיקרו להתלמד בא, והוא עבור נשים לבד ובס"ד יהא בזה תועלת מרובה, שלוחי דקמאי אנן לפסוק שבכהאי גוונא מותר להסביר בציורים, ואין ללמוד מזה למקום אחר.

ויש להביא מקור לכל זה בחז"ל, [ויקרא רבה יט ג] ר' שמואל בר יצחק פתר קריא בפרשיותיה של

שאלה: לכאורה זה לא צנוע לעסוק בנושאי צניעות, וא"כ אולי עדיף שכל אחד יחשוב לבד מה נדרש ממנו.

תשובה: ודאי שהיה עדיף אילו כולם היו נוהגים כשורה ולא היה צורך לדבר על זה, אך כיון שהמציאות היא שהנושא צריך חיזוק רב, לכן הורו גדולי הדור כי לא זו העת לשתוק, ואדרבה יש חובה לעסוק בנושאים אלו. בדורנו יצאו לאור כמה ספרים בנושאי צניעות הלבוש לנשים, כגון 'עוז והדר לבושה', 'מלבושי כבוד', 'משבצות זהב לבושה' ועוד, והמעין בהסכמות ימצא כי כל גדולי הדור תומכים בהחלט בעיסוק בנושא, ולא נוכל להעתיקם כי רבים הם.

ובהקדמה לספר 'חוקת ישראל' בעניני צניעות ושמירת עינים, כותב המחבר הג"ר אלעזר בריזל: וכן שמעתי מפי גדול הדור רבינו בעל החזון איש כאשר הראיתי לפניו הקונטרסים מספרי זה הוטב בעיניו ברך אותי ברכת ברכה והצלחה וכה אמר: זה הוא הדרך הנכון שעל ידו נוכל להשפיע. ועוד עלינו החוב להפיץ חוברות הסברה בעד המון הפשוט להודיע להם איך מזיק תלבושת השחץ והפרוץ.

וכתב הג"ר אהרן קוטלר זצ"ל [משנת ר' אהרן ח"ג מאמר קדושת ישראל] ומקום פה עמדי לעורר על ענין מכאיב ומבהיל שטועים בו רבים, יש רבים הנמנעים לדבר בזה מטעמי צניעות. שומו שמים. בדור פרוץ וירוד בכל העניינים בהלבשה, בריש גלי ולא יתבוששו, ולדבר בעניני קדושה וצניעות זהו היפך הצניעות! היש

אשתו ובניו ובני ביתו ומזהירין ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא ועון הרי זה חוטא שנאמר "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא". וכן כתבו בטור ובשולחן ערוך [אבן העזר סי' קע"ח סעיף כ"א]. וכן החפץ חיים בס' 'גדר עולם' [פ"ו] האריך בחובת הבעל להוכיח את אשתו בענין צניעות הלבוש. וב'פלא יועץ' [ערך אהבת איש ואשה] כתב: **ועליו מוטל להוכיח בנועם שיח, ולהדריכה בדרכי הצניעות.** הרי מפורש שזה חיוב גמור ליקח אחריות על מעשי אשתו. ואין שום סיבה שזה ישתנה בדורנו, והן אמנם שבדורנו הבריות חלשות יותר מאשר פעם ולכן יש לזהר יותר שיהיה בדרכי נעם וכמו שיתבאר להלן, אבל גוף ההלכה לא השתנה כלל.

ודבר גדול מצאנו לרמ"ע מפאנו [מאה קשיטה סי' ל"ז] "ופקדת נוך ולא תחטא", אזהרה לאדם לנכח על עצמו ועל בת זוגו נסתרת שגם היא לא תכשל, וכבר בארנו במקום אחר הטעם לדקדוק לשון הקדש שעשה פועל אחד משותף לשניהם שהוא בסוד אדם וחיה זו פרצופין נבראו. וכוונתו, דכיון שהאדם ואשתו הם גוף אחד, לכן כל חטא של האשה הוא בעצם חטא של הבעל דאחד הם, ולכן כתב הכתוב "ולא תחטא" שזה קאי גם על האיש בלשון נוכח, וגם על האשה בלשון נסתרת, לרמז שהחטא שלה הוא גם חטא שלו.

שאלה: יש כאלו הסבורים, שאם הבעל לומד בהתמדה ובחשק, לא כל כך משנה מה האשה עושה ולובשת. האם זה נכון.

תשובה: מובא ברבינו בחיי [דברים י, יז] "ולא יקח שחד", עבירה בשביל מצוה, שאינו אומר הרי שעשה אלף מצות ועשה עבירה אחת אחסר לו מצוה אחת מפני עבירה שעשה וילך המצוה כנגד העבירה, אלא הוא מענישו על אותה עבירה יחידית ונותן לו שכר על רבוי המצות כלן. וכתב הרמב"ן [דברים כג, יט] "לא תביא אתנן זונה", הזונות יעשו באתנן שלהם מצות, חושבות לכפר על חטאתן, ולכן אסרה תורה אתנן לכל נדר כי עתה יוסיפו לחטוא בהן.

תורה, אף על פי שנראות כאלו הן כעורות ושחורות לאומן ברבים, כגון הלכות זיבה ונגעים נדה ויולדת, אמר הקב"ה הרי הן עריבות עלי וכו'.

וראה דבר נפלא שכתב הג"ר מרדכי גרוס שליט"א, [במכתב שנדפס בס' מלבושי כבוד עמ' צט], שמביא טענת חכם א' כי אין לחבר לאנשים קונטרס בעניני צניעות לנשים, ומשיב על זה **בהא ודאי קסמך המחבר שליט"א על אמונת אומן דגדולי הדור שליט"א, אשר סמכו ידיהם על חיבורו והפצתו, ובכל אשר יחליטו מנהיגי וגדולי הדור שליט"א, יש להתבטל לדעתם, והנה יסוד מוסד, דבדברים הנצרכים ל"דעת תורה" לא שייכא אלא לגדולי הדור אשר מן שמיא נשלחו להא מילתא להאיר הדרך בהנהגת הכלל והפרט, ולא שייכא בהא דאפשר לחלוק בהלכה השייכת לחד מארבע חלקי הש"ע, אלא תליא כפי עמלו וקירבתו לתורת ה' איכא עליו רוח ממרומים להשיג את האמת. ומי שאינו במדרגה זו אינו בר פלוגתא משום שאין הוא משיג כלל ההכרעה בזה וכו'.**

שאלה: מדוע זה אחריות הבעל מה שאשתו עושה, אדרבה יש אמרה נפוצה שבעל אינו צריך לחנך את אשתו. וגם הג"ר ישראל סלנטר אמר: תדאג לרוחניות שלך ולגשמיות של חברך.

תשובה: אכן בימינו רווחת ההשקפה שהבעל אינו אחראי למעשי אשתו, אלא רק צריך לדאוג לרווחתה הגשמית, וברוחניות עליה להסתדר לבד עם מעט התורה והיראת שמים שרכשה בילדותה. יש ללמד זכות על מפיצי דעה זו שכוונתם טובה, דכנראה שנתקלו בבעיות רבות של שלום בית שנבעו מכך שהבעל ניסה לחנך את האשה בצורה לא נכונה, ולכן קבעו להם את הכלל הנזכר לעיל.

אך למעשה זו טעות מוחלטת, שהרי מבואר בגמ' [שבת נד:] **כל מי שאפשר לו למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו.** וכתב הרמב"ם [הל' סוטה פ"ד הלכה י"ט] **וכל שאינו מקפיד על**

אשתו, בדרכי נועם, לעשות כל דבר שהוא, ולוותר על כל דבר שהוא. הוא יודע כי אם הוא משמיע באזניה מחמאות אחדות כי היא 'בעלת בית' טובה, היא תיהפך לחסכונית ביותר. ואם יאמר לאשתו עד כמה היא נאה בשמלה שקנתה לעצמה בשנה שעברה, היא לא תמיר אותה אפילו בשמלה המפוארת ביותר.

שאלה: האם מותר לבעל להעלים עין ממלבושיה הלא צנועים מנימוק של שלום בית.

תשובה: אמרו חז"ל [בראשית רבה נ"ד ג'] א"ר יוסי בר חנינא התוכחת מביאה לידי אהבה, שנאמר "הוכח לחכם ויאהבך", היא דעתיה דרבי יוסי בר חנינא דאמר כל אהבה שאין עמה תוכחה אינה אהבה. הרי מבואר, שלפי התורה תוכחה דוקא מרבה אהבה ולא ממעיטה אותה, ונראה הביאור, דכשמוכיחים בצורה הנכונה, אז המוכח מרגיש שהמוכיח דואג לטובתו האמיתית ומסייע לו להשתפר, ולכן זה מוסיף אהבה. ומי שתוכחתו גורמת את ההיפך, כנראה שעדיין לא למד כיצד מוכיחין.

שאלה: האם כשמדברים בעד הצניעות הכוונה בעצם נגד יופי לאשה.

תשובה: בחז"ל מבואר שיופי הוא מעלה לאשה, כמובא בגמ' [תענית לא]. אין אשה אלא ליופי, וכן מובא בגמ' [יבמות סג]: אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפליים [ועי' עיון יעקב' שם], וכתב רבי צדוק הכהן [ישראל קדושים' ו] דעיקר היופי שייך בנשים כמו שאמרו שופרד לנשי בפרק הפועלים. והאמהות הקדושות נשתבחו ביופין כמבואר לגבי שרה [בראשית יב, יא], לגבי רבקה [בראשית כד, טז] ולגבי רחל [בראשית כט, יז], וכן לגבי צפורה אשת משה [רש"י במדבר יב, א] ומרים הנביאה [סוטה יב].

יתירה מזו, היופי שבאדם נובע מהנשמה האלוקית שבו כמ"ש המהר"ל [ח"א חולין ס]. והפאר והיופי דבר זה הוא מצד ענין אלקי שיש בנבראים, שאין היופי מתיחס אל הגשמי כלל. וניתן להביא ראיה לדברים, שהרי תמיד דבר חי הוא

ואדרבה, ברור שלימוד התורה גורם לתביעה יותר חזקה לשלמות המעשים, שהרי מובא בירושלמי [ברכות פ"א ה"ב]. **הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם.** ויש להקשות לאותם אברכים יקרים אך טועים: כשאתם מגיעים לפרשת "ולפני עור לא תתן מכשול", מה אתם דורשין בה.

שאלה: מי שכבר ניסה פעם להעיר לאשתו ולא הועיל, האם יש דרך שיוכל להשפיע עליה.

תשובה: מרן הסטייפלר זצ"ל כתב [אגרות קדש א] כידוע עיקר תקות האשה בעולמה הוא שיהא לה בעל האוהב אותה וכשהיא רואה שזה אינו, כמעט שקרוב לפקוח נפש מרוב צער ויגון על היותה גלמודה כאלמנות חיות. וממילא, כאשר הבעל משדר לאשתו שהוא יאהב אותה יותר אם תשמור על הצניעות, ומאידיך הוא גורם לה להבין שמלבושים לא צנועים מפחיתים את האהבה, האשה תקלוט את המסר, ותעשה כל מאמץ כדי למצוא חן בעיני בעלה. וזה יסוד ידוע לכל מי שמבין קצת את מהות חיי הנישואין המתוקנים.

מובא בספר 'עוז והדר לבושה' [עמ' 95] לפני כמה שנים דרש מרן הרב שך זצ"ל בפני אברכים, בנושאים הקשורים לצניעות. לאחר השיעור, ניגש אליו אברך צעיר וטען כי הוא כבר התייאש מלנסות להשפיע על אשתו בנושאים אלו, משום שהיא אינה מוכנה לקבל את דבריו. השיב לו מרן זצ"ל: חז"ל אומרים שבאופן טבעי אשה רוצה לעשות רצון בעלה, ורק נשים בודדות מתעלמות מבקשות בעליהן. לכן, אם באמת היית רוצה שאשתך תתלבש באופן הכשר בתכלית, קרוב לודאי שהיא היתה מסכימה לכך. כיון שהיא מסרבת, נראה כי בעצם גם לך זה לא חשוב באמת, ואשתך מבחינה בחוסר הכנות שבך.

ולהבדיל, נביא גם דעת איש מקצוע נכרי, שכתב כך: כל גבר יודע כי הוא יכול להביא את

¹ דבריו הובאו [בשינויי לשון קלים] בספר כיצד תרכוש ידידים והשפעה עמ' 239

לפניו רבונו של עולם אם עלינו לא חסת על קדושת שמך הגבור למה לא תחוס, ועליה קונן ירמיה בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים. ואומר העיון יעקב' דבר מבהיל נראה לי דאתי לאשמעינן שזה היה חטאה לפי שמן הראוי להיות כל כבודה בת מלך פנימה ובפרטות זו שהיתה יפה ביותר להצניע את עצמה שלא להסתכל ביפיה על כן נענשה ככה.

ואמנם כתב ב'שבט הלוי' [ח"ו סי' לג] שאין איסור לאשה להתלבש באופן נאה ומכובד מחוץ לבית, ואפי' אם בבית אין מתלבשת נאה ובחוץ כן, הרי זה דרך העולם ואין בידינו למחות, כל עוד הלבוש עונה על גדרי הצניעות שהותרו על ידי הרבנים, עכ"ד ה'שבט הלוי'.

שאלה: הרבה בעלים טוענים שנסותיהם צריכות להראות כפי שהן נראות, כדי להגן עליהם מפני היצר, ואם זה מפריע לאחרים, הרי חייך קודמים.

תשובה: ודאי שביסודה של טענה זו מצויה אמת מסוימת, שהרי מבואר בחז"ל שאשתו של אדם מצילתו מן החטא, אך אם עושים זאת על חשבון אחרים הרי זו מצוה הבאה בעבירה. והרי ידוע שכוונה טובה אינה מספיקה, צריך גם שהמעשה עצמו יהיה נכון לפי ההלכה ודעת תורה. דוגמא לדבר מהבמות שהיו עושים בזמן בית ראשון, שמבאר הנצי"ב [העמק דבר] במדבר טו, מא] שכוונתם היתה טובה שרצו להרגיש קרבת ה', אך למעשה זה איסור כרת, הרי רואים שגם עם כוונה טובה ניתן להכשל בגרוע ביותר.

יטען אדם, מה לי ולרוחניותו של חברי, הלואי שאזכה לדאוג לרוחניות שלי. ובכן, ידוע מאמר חז"ל [שבועות לט]. כל ישראל ערבים זה בזה, אך אולי סבורים שזה פתגם נאה גרידא, ולא מספיק יודעים את הגדר ההלכתי שבזה, והענין מבואר בגמ' [סוטה לז: ורש"י שם ד"ה אמר רב מרשיא], שכל יהודי נתחייב במתן תורה בתר"ג מצוות כפול שש מאות

יפה יותר, ומאידיך האדם היפה ביותר כשהוא מת, בבת אחת סר כל יפיו, אין זה אלא משום שהיופי נובע מהנשמה האלוקית השוכנת בו. וברור שבכל זה אין הכוונה רק ליופי הטבעי אלא גם ליופי הבא על ידי מלבושים ותכשיטים, שהם בסופו של דבר מחזקים את היופי של האדם עצמו, ואילו עמדו לעצמם לא היה בהם כמעט יופי.

אך, היופי הוא מעלה כל עוד הוא משמש לעשיית רצון ה'. ברגע שהוא מנוצל באופן הנוגד את רצון ה' הוא נהפך לדבר שלילי, שהרי נאמר בפסוק [משלי לא, ל] "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל", ופי' הגר"א [קול אליהו ויצא אות ל'] שקר החן והבל היופי היינו כשהן בלתי יראת ה', והם כנזם זהב באף חזיר, אבל אשה יראת השם היא תתהלל ר"ל דגם החן והיופי תתהלל. וכן פי' החיד"א [פתח עינים סנהדרין ק:].

ואדרבה, נראה לומר שדוקא בגלל שהיופי מגיע מהניצוץ האלוקי שבאדם, לכן המשתמש בו נגד רצון ה' חטאו גדול יותר, ועל דרך שכתב באגרת הרמב"ן כי המתגאה בלבו על הבריות, מורד הוא במלכות שמים, כי מתפאר הוא בלבוש מלכות שמים שנאמר ה' מלך גאות לבש. ובאותו אופן יש לומר על המשתמש ביופי נגד רצון ה' שהוא כמשתמש בכתרו של המלך לבזות את המלך חס ושלו.

מעתה יש לחקור, מתי היופי הוא טוב ומתי הוא רע. אמרו חז"ל במדרש תנחומא [וישלח פ"ה]: **רבנן** אמרי אף בחול אסור לצאת בהן בתכשיטין לרשות הרבים מפני שהעם מסתכלין בה ופגם הוא לאשה שלא נתנו תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה שאין נותנין פרצה לפני הכשר ביותר לפני הגנב. מבואר כאן, שעיקר המקום להתקשט הוא בתוך הבית.

ומובא בגמ' [גיטין נח]. אמר ריש לקיש מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה צפנת שהכל צופין ביופיה בת פניאל בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים שנתעלל בה שבאי וכו' [עי"ש נוראות] ונתפלשה באפר אמרה

אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים, שזה מספר היהודים שהיו אז, וכלומר שכל אחד נתחייב להיות אחראי שכל כלל ישראל יקיימו את כל המצוות. וזה לא ענין מוסרי אלא חיוב הלכתי גמור, ואכמ"ל. ואמנם, כוחות כל אדם מוגבלים, ואין הוא יכול לפעול כל כך הרבה, אבל לכל הפחות שלא יעשה את ההיפך, ולא יזיק למצבו הרוחני של חברו.

ומלבד הענין של הכשלת אחרים באיסור הסתכלות והרהור, יש לקחת בחשבון גם את הצער, כלומר כשגבר או בחור הולכים ומולו עוברות נשים שאינן לבושות על פי גדרי הצניעות, והוא נאלץ להסיט את ראשו באי נוחות, ואולי גם להתמודד עם טרדת ההרהורים, הרי בעצם נגרם לו צער, ומדוע שלא נתחשב בצערם של אחרים. והרי חז"ל אמרו [חגיגה ה.]: **"כי את כל מעשה האלקים יביא במשפט על כל נעלם"**. מאי על כל נעלם אמר רב זה ההורג כינה בפני חברו ונמאס בה ושמואל אמר זה הרק בפני חברו ונמאס. וא"כ גם כאן מחובתנו להתחשב באחרים.

וגם זה פלא גדול, שמצד אחד אכשר דרא, ורוב הנשים משתדלות לקיים המצוות כהלכתן, כולל תשליך וכל נדרי שהם מנהגים, וגם תקיעת שופר ופרשת זכור שנשים פטורות מהן מעיקר הדין. אך כשמגיע ענין הצניעות, שהוא חיוב מעיקר הדין וכרוך בכמה איסורים דאורייתא, בזה אין מספיק הקפדה.

והרי אין מדובר כאן בענינים שוליים, באיזה הנהגה טובה בעלמא. מדובר בענין יסודי ביותר, שמהווה את עיקר צורתה הרוחנית של האשה. כתב הגר"א [באגרתו, נוסח ארם צובה, מובא בעוז והדר לבושה' עמ' 38]: **ותבלין שלו לזכרים עסק התורה, ולנקבות הצניעות**. והמהר"ל כתב [גבורות ה" פרק ס']: **הרי שנשתבחו האמהות בפרט בצניעות, כי עיקר שבח האשה ומדרגתה העליונה היא הצניעות**. ובעל הפלא יועץ' כתב [חסד לאלפים' אר"ח סי' ג' סק"ד]: **וכל אשה המרבה להזהר בדרכי הצניעות הרי זו משובחת. וכמעט כל עונש האשה בעולם הזה ובעולם הבא וזכייתה לעולם הבא תלוי בזה**. הרי מבואר מדברי רבותינו, שכל קומתה הרוחנית של האשה תלויה במידת צניעותה, וא"כ איך אפשר להניח לזה לזלזל בזה, ודדא חסר מה קני.

ידוע המעשה בנצ"ב מוואלז'ין, שפגש קבוצת בחורי ישיבה משוחחים בחדרם, שאל אותם, מדוע אינכם לומדים. ענו לו, אנו משוחחים על היצר הרע ותכסיסיו להכשיל בני אדם. ענה להם: "אתם יודעים מה היצר אומר עכשיו? דברו עלי, תשמיצו אותי, העיקר שלא תלמדו". אותו הדבר, אומר הגר"ר

שאלה: **אולי הרבנים מדקדקים עלינו יותר מדי, אולי אפשר למצוא היתרים לפי ההלכה להצדיק את הלבוש המקובל היום ברחובותינו. תשובה:** כשאתה מחפש שידוך לבתך, האם תיקח חתן שלומד שעה ביום? הרי לפי ההלכה, אדם שעובד כל היום וקובע עתים לתורה, יוצא ידי חובת מצות תלמוד תורה מדאורייתא, ואין בזה שום עבירה. ואם כן, למה לא נסתפק בזה? ועוד: למה אתה משלם 20 ₪ לקילו על עוף בד"ץ? קנה ב-10 ₪ עוף בהשגחת הרבנות, יותר זול ויותר פשוט! תאמרו שזה אסור? מי שיברר לפי שורת ההלכה ממש, כנראה ימצא שלפי ההלכה אפשר לסמוך כאן על עד אחד נאמן באיסורים ורוב מצויין אצל שחיטה מומחין וכו', ובדיעבד זה לא טרף. אז למה לא? למה לא?!

והתשובה ידועה, שאי אפשר לבנות יידישקייט המבוססת על קולות ותירוצים. מי שפוסע כל הזמן על הגבול האדום, סופו שימצא את עצמו מעברו השני של הגבול. ולכן אדרבה,

בליטא לפני השואה, ידוע שרוב הנשים לא כיסו את ראשן, אפילו נשות כמה רבנים חשובים. וכי זה שינה את האיסור דאורייתא לילך בגילוי ראש?
באירופה לפני השואה, רוב ההורים והבנות לא רצו להשתדך בבני תורה, והם היו נשאים בשיבות עד שהלבינו שערותיהם.

די בדוגמאות אלו ללמד, שלא תמיד מנהג ישראל תורה, ולפעמים הוא אותיות גהנם, כמו שכתוב בשו"ת בעלי התוספות סי' יא בשם ר"ת, וז"ל: **מנהג זה גהנם למפרע.**

ואמרו חז"ל [ילקוט שמעוני ישעיהו פרק ל רמז תלו]: **רבי פנחס ורבי חוניא, לפי שהרשעים אומרים כמה רבואות גיהנם מחזקת: מאתים רבוא, שלש מאות רבוא, כמה רשעים בכל דור ודור. אמר הקב"ה כל מה שאתם חוטאים בעולם אף היא מתפתה בכל יום ומרחבת ומעמקת שנאמר כי ערוך מאתמול תפתה.**

שאלה: **אנו רואים גם נשים ובנות מהמשפחות הכי טובות, שלבושן אינו עונה על גדרי הצניעות. איך מסבירים את זה.**

תשובה: אין צורך בהסברים מעמיקים לתופעה. יצר הרע יש לכל אדם, גם אם הוא ממשפחה טובה. והקב"ה כמובן אינו נושא פנים לאיש, ודן כל אדם מכל מעמד, לפי מעשיו בדיוק.

בספר 'קדושת החיים' [עמ' תד], מסופר כי החפץ חיים ראה פעם את נינתו שאינה לבושה כראוי, ונאלץ להעיר לאביה על כך. ושם [בעמ' תיא] מסופר על הגר"ש סלנט שנכדתו שינתה ממלבושי הצניעות שהיו מקובלים אז, ורק כשהוא איים עליה שאם לא תחזור בה הוא יכריז בכל בתי הכנסיות שזה נגד רצונו, חזרה בה. הלא תראה כי אין חדש תחת השמש, ויצר הרע תמיד תקף את כולם מגדולי הגדולים עד קטני הקטנים.

שאלה: **מדוע בהלכות צניעות הכל אסור ואסור ואסור, מדוע הטילה התורה כ"כ הרבה הגבלות.**

יוסף צבי ויינר [בספר 'חיי הבחירה הנוה' עמ' 113] לגבי צניעות הנשים. לא אכפת ליצר שכל הזמן ידונו בנושאי הצניעות, וידברו על הקשיים שבה, העיקר שלא יתלבשו צנוע.

שאלה: **כיצד יתכן שדרישות הצניעות של הרבנים צודקות, אם רוב הנשים בציבור שלנו לא מקפידות עליהם.**

תשובה: התנהגות של רוב הציבור לא בהכרח משקפת את הנכון והצודק. סקרי דעת קהל, יש להתחשב בהם רק בפוליטיקה ובשיווק מוצרים, לא בשאלות של השקפה והלכה. אמרו הקדמונים: **האמת כבידה ונושאה מועטים** [מאירי משלי ג, ח]. **אדרבה** אם נבדוק את ההיסטוריה של כלל ישראל נמצא כי פעמים רבות הרוב טעה בדרכו, והצדק היה עם המיעוט:

ביציאת מצרים, כתב רש"י [שמות יג, יח] שיצאו אחד מחמשה וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה, ובתנחומא [בשלח פא] יש דעה שיצאו אחד מחמשת אלפים. מבהיל הדבר לחשוב, כי אדם אחד עמד נגד ארבעת אלפים תשע מאות תשעים ותשעה איש, והצדק היה עמו.

בחטא המרגלים, עשרת נשיאי העדה וגם כל העם הוציאו דיבת הארץ רעה, ויהושע וכלב נשאו לבדם את דגל האמת.

בימי גדעון, מסופר בשופטים [פרק ז'] שמתוך עשרות אלפי אנשי צבא שרצו להלחם נגד מדין, נמצאו רק שלש מאות איש שלא עבדו לבעל.

בימי אליהו, כתוב במלכים [יט, יח], **"והשארתיו בְּיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֱלֹפִים כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל הַפָּה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁק לֹ"**

בימי מרדכי, איתא בחז"ל [אסתר רבה ז, יג], **כיון שראה מרדכי כך עמד והכריז עליהם ואמר להם לא תלכו לאכול בסעודתו של אחשורוש, ולא שמעו לדברי מרדכי והלכו "כולם" לבית המשתה.**

בימי היוונים, רוב העם הושפעו מהיוונים ורק מעטים נשארו נאמנים לה', עי' [סנהדרין מו.]. וברש"י ד"ה אלא שהשעה.

המנעל יש בו חוסר צניעות ממילא זה אביזרייהו דגילוי עריות. וז"ל המאירי: **שכל שבפרהסיא כבר ביארנו אפילו בחלקים ממנה יהרג ואל יעבור, ופירשנו בה אפילו למפסק ערקתא דמסאנא, כלומר אפילו שינוי חק שלנו לעשות כחוק שלהם שאנו רגילים להדביק המנעל ברגל על ידי רצועות והם על ידי חוטין ושלנו מורה צניעות יותר, או שהם נוהגים ברצועות אדומות ואנו בשחורות וכל שכן בגלוי עריות שמישראלית לגוי. ואף שלענין הלכה צריך עיון ולא ראינו למי שיפסוק כן, אך על כל פנים מצד המוסר ודאי שיש בזה כדי להוכיח שצניעות הלבוש הוא סעיף מסעיפי גילוי עריות.**

שאלה: הרי ביחס לפריצות המחרידה ברחוב החילוני, הלבוש של החרדיות מאד צנוע, ואם כן אולי זה מספיק ולא צריך להקפיד על שלמות בזה.

תשובה: לפי קבלת רבותינו, יש קשר הדוק בין התנהגותנו להתנהגות היהודים הרחוקים מתורה ומצוות.

כתב הספורנו [דברים לב, טו] **"וישמן ישורון ויבעט שמנת עבית כשית ויטוש אלוה עשהו וינבל צור ישועתו"**. הנה אתה ישורון קהל תופשי התורה ובעלי העיון פנית אל התענוגים הגשמיים ובזה עבית מהבין דקות האמת, ולפיכך נטש ההמון אלוה עשהו.

ומרן הגר"ז זצ"ל אמר, שלכאורה צריך ביאור למה דוקא מצות מצה ומילה נשמרים גם אצל החילונים, והרי אין אלו המצוות הכי קלות. אלא תירץ הגר"ז, שכיון שאצל שומרי התורה נשמרות מצוות אלו בשלמות לכן גם אצל החילונים זה נשמר, מה שאין כן בשאר המצוות שאצלנו יש חולשות, אצלם לא מקיימים בכלל [מובא ב'עובדות והנהגות לבית בריסק'].
אל החזו"א באו קבוצת ת"ח לשאול, שהם ראו יהודים משקה את גינתו באמצע שבת וכיצד עליהם למחות על זה? והשיב החזו"א בערך בזה הלשון: אם

תשובה: זו אכן שאלה מטרידה. עד כדי כך, שישנם חוגים מסוימים שהחליטו להקל קצת את המשא וסיגלו לעצמם אורח חיים יותר "משוחרר" ו"מאוורר". אך לפי דרכנו המסורה לנו ע"י גדולי ישראל מדור דור אין מקום לרפורמות בנושא, ואכן יש הרבה אסור ואסור. איך נוכל להסביר זאת?.

כתב ה'אור החיים' הק' [שמות יא, ה:] **וכבר הודיענו רז"ל כי כל מה שברא ה' במדת הטוב גם זה לעומת זה עשה האלהים בבחינת הרע, וכל בחינה ובחינה שיש בקדושה יש כנגדה בקליפה, והקליפה מתאמצת ומתחזקת לאחוז בה.**

והנה חיי הנישואין כדן מביאים קדושה גדולה, עד שמי שמים לרום, כמבואר בגמ' [סוטה יז]. ובזוה"ק [ויקרא פא.] שכל השראת השכינה על האדם היא דוקא על ידי הנישואין והקשר בין איש לאשתו, וכן באגרת הקדש לרמב"ן האריך שזהו סוד הכרובים שהיו במשכן בדמות זכר ונקבה ועליהם שרתה שכינה.

ודוקא משום כך, העמיד הקב"ה כנגדו את יצרא דעריות על כל סעיפיו וענפיו, שהוא היצר הקשה ביותר כמש"כ הרמב"ם [איס"ב כב, יח] **אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות.** ודעת לנבון נקל, שאין הקושי רק בעבירה ממש, אלא גם בכל אביזרייהו גם כן קיים קושי מיוחד, וכוונתו יתברך בזה, שרק על ידי שהאדם יתרחק מכל איסורי עריות בכל סעיפיהם, רק על ידי זה יזכה לקדושה הנפלאה דאיש ואשה. ממילא נמצא שכל האיסורים האלו הם טוב מאד, שעל ידיהם יזכה אדם להשראת השכינה, שהיא טובתו ואושרו בזה ובבא.

וכשאנו מדברים על אביזרייהו דגילוי עריות, הרי זה כולל גם את ענין צניעות הלבוש, דהנה בגמ' [סנהדרין עד:] **איתא דבפרהסיא ובשעת השמד יש למסור נפש אף על ערקתא דמסאנא, ורוב הראשונים לומדים שערקתא דמסאנא הובא כדוגמא למנהג בעלמא, אך המאירי שם לומד שזה מדין אביזרייהו דגילוי עריות, דכיון ששינוי**

ואמרו בשם רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א [הובא בספר 'אוצרות אחרית הימים'], **שלפני ביאת המשיח ימתח הקב"ה חבל מקצה העולם ועד קצהו, וכולם יחזיקו בחבל, ואז הקב"ה ינענע את החבל בחזקה ורק מי שיתאמץ בכל כחו ויחזיק בחבל הוא יישאר ויזכה לביאת המשיח, וזהו חבלו של משיח**. נתבונן נא סביבנו, האם איננו מרגישים את הנענועים והזעזועים שנועדו להרחיקנו מדרך הקדושה הצרופה, ומה עלינו לעשות כדי להשאר מחזיקים בחבל.

אחרית דבר - למשמעותה של תקופה

פעמים רבות, כאשר רבנים ומחנכים מנסים להשפיע על אחרים בנושאי הצניעות, הם שומעים תירוצים וטענות שונות, טענות הבאות להצדיק את המעשים והמלבושים "המקובלים". תירוצים אלו, חלקם הגיוניים יותר וחלקם פחות, ויש מהם אפילו טענות חזקות שדורשות דיון ומחשבה מעמיקה. חלק מהם צוטטו בקונטרס זה, בראשי הפרקים.

יורשה לנו לבקש מהקורא היקר, לנסות לשכוח לרגע מהבעיות הפרטיות שלו עם הצניעות, ולהתרומם יחד עמנו לדיון כללי על נושא הצניעות בדורנו.

הלא מי שעייני בשר לו, יראה ויבחין, כי בעיות הצניעות בדורנו אינם מצטמצמות לנושא מסוים כמו לבוש, או הרהור. וגם לא למגזר מסוים, כגון גברים או נשים. וגם לא לגיל מסוים, ולא לחוג מסוים, ולא לעונה מסוימת בשנה.

כי כן, בעיות הצניעות תוקפות אותנו מכל עבר ומכל פינה, באויר בים וביבשה. באמצעים אנושיים - ע"י רבים שנפלו בקדושה ומפילים עוד אחריהם, ובאמצעים טכנולוגיים - כמו הפלאפון, הוידאו, והאינטרנט. מבפנים - בתוך המוסדות הכי טובים והמשפחות הכי מעולות, ומבחוץ - ברחובותינו המורעלים באלפי נושרים ונושרות רח"ל. בזמנים מיוחדים - כמו החופש או חג הפורים, וגם ביום-יום, ושבת-שבת. במקומות עבודה, כמו במקומות נופש. באוטובוסים והסעות, כמו במסעדות

יהודים כמוכם מטלטלים בשבת, אז היהודי ההוא משקה גינתו בשבת בפרהסיה. כוונתו הייתה שסומכים על עירוב מפוקפק. [ספר 'מעשה איש' ח"ו פב].

משמעות דבריהם, שבכל מצוה ומצוה בפני עצמה יש קשר הדוק בין התנהגותנו להתנהגות החילונים, וממילא גם לנידוננו בנושא הצניעות, אם אנו מרשים לעצמנו להתרפות מעט בזה, הרי זה גורם במקביל לירידה גדולה אצל אחינו הרחוקים [ואוי לאותה אחריות, שהרי מצבם חמור ביותר רחמנא ליצלן], ולהיפך אם אנו נתחזק בזה, זה יעצור במקצת את ההתדרדרות הנוראה שלהם.

שאלה: הרי כשמשיח יבא הוא כבר יסדר ויתקן את כל העולם. אם כן, לשם מה לנו לנסות לתקן את העולם כבר עתה.

תשובה: אכן, בביאת המשיח יסודר כל העולם, וכן מצאנו בפרטות בנושא הלבוש הבלתי צנוע, כמש"כ בספר ישעיהו [ג' יח-כג] וברש"י שם: **לעתיד לבא כשיבא הקב"ה להשיב את ישראל אליו יסיר ה' מהם את תפארת העכסים שלא יהו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים ודברי נבלה**.

אך יש לחשוש כאשר הקב"ה יסיר את בגדי הנבלה, שלא יסיר יחד עמם גם את לובשיהם. דכתיב בזכריה [י"ג ח-ט] **"וְהָיָה בְּכָל הָאָרֶץ נָאֵם ה' פִּי שָׁנִים בָּהּ יִפְרָתוּ וְיִגְוְעוּ וְהִשְׁלִשִׁית יִתָּר בָּהּ. וְהִבְאִתִּי אֶת הַשְּׁלִשִׁית בְּאֵשׁ וַיִּצְרַפְתִּים כִּצְרַף אֶת הַכֶּסֶף וּבִחֲנִתִים כִּבְחֹן אֶת הַזָּהָב הוּא יִקְרָא בְשֵׁמִי וְאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אֲמַרְתִּי עִמִּי וְהוּא יֹאמֶר ה' אֱלֹקָי".** וב'אבן עזרא' שם: והיה, שתי שלישיות העולם יכלו גם השלישית יבחן והנמלט הוא יהיה עובד השם. וברד"ק: **"והיה בכל הארץ", פירוש בכל ארץ ישראל ויש מפרשים בכל העולם כי גם מאומות העולם לא ישארו אלא הטובים שיהיו עובדי האל יתברך**. והגר"א כתב [פירוש על כמה אגדות, מאמר אית לן בירא בדברא], שלפני הגאולה העתידה יהיה שוב שלשת ימי אפילה כמו במצרים, ואז ימות כל מי שאינו ראוי לגאולה.

וחנויות. יכלה הנייר ולא יכלו התיאורים, על הורים הצופים בעצב בילדיהם שלא נראים כפי המצופה, על מחנכים הנאבקים ללא סוף בתופעות שליליות, על גדולי הדור הצועקים במר ליבם ולא תמיד לאזניים קשובות. ועל השכינה הקדושה, היושבת ובוכה, על בני עם קודש, זהב ופז מזוקקים שבעתיים, שנתעפרו בעפר.

מבצ זה אינו מפתיע, הוא נצפה מראש בגמ' הקדושה [סוטה מט:]: שכ' **בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, ובית הועד יהיה לזנות**, ואיתא בכתב יד של הרמ"ק [מובא בהקדמה לספר אילימה של הרמ"ק] כי בשית אלפי שנין מוטל על העולם לתקן את חטא אדם הראשון כפי סדר קומתו, כלומר שהדור הראשון תיקן את הראש אח"כ הצואר וכו' עד שבדורותינו מתקנים את העקב, שהוא החלק השפל ביותר באדם, וזהו עקבתא דמשיחא. עכ"ד. כיון שכך לא ייפלא על כי צלל הדור הזה לתהומות של שפלות, של כיעור ופריצות, אשר כמעט ולא ייאמנו. כי זהו החלק שלנו בתיקון העולם.

בעומדנו בזמן גורלי כל כך, מעט לפני קץ הגאולה, ואנו מוצאים את עצמנו בעיצומו של הקרב האחרון והמר ביותר, יש לכל יהודי הבחירה, אם להבין גודל השעה ולהצטרף לצבא הלוחמים בעד הקדושה, או להשאר בקטנוניותו, בצרות אופקיו, בשיקוליו האנוכיים, ולהסחף ככבשה בזרם הציבורי העכור.

הבעיה היא, שבמלחמה הזו, אין נייטרליות. היצר כבר החדיר למחננו כ"כ הרבה הרגלים של חוסר קדושה וצניעות, במגוון תחומים, כגון: בלבוש, במקומות עבודה, בפטפוטי פלאפון קולניים

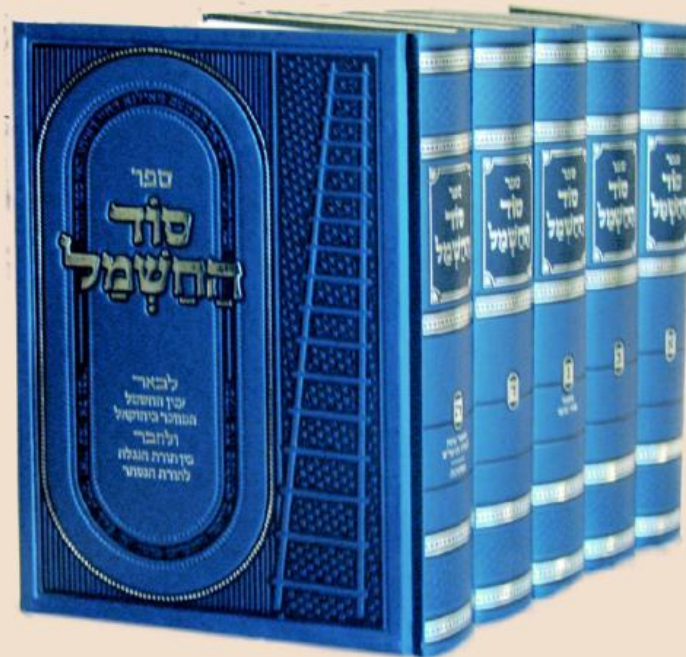
הקדושה, נמצא אוטומטית בצד השלילי. **אין** אנו חוששים, שמא יחסרו לקב"ה חיילים. בספר 'טהרת הקדש' לרבי אהרן ראטה זצ"ל, [ח"א עמ' עג-עד] הקשה, הרי כתוב בזהר שהגאולה תהיה ע"י תיקון היסוד, ובמציאות אנו רואים להיפך שהעברות בכלל ישראל מתרבות מיום ליום, ואיך תבא הגאולה ע"י תיקון היסוד. ותירץ על פי רמזים בזהר, שהתיקון הנחויץ עבור הגאולה הוא בירור גדול של קדושה מתוך הטומאה, ולכן ירדה לעולם טומאה עצומה, ומאיך אם ימצאו כמה יחידים שיתאמצו להחזיק בקדושה למרות הטומאה הסובבת, די בהם כדי להביא את הגאולה. עכ"ד.

וכבר מובטחים אנו כי לקץ הימים, דוקא כשהחושך הנורא יגיע לשיאו, אז יפציע בעולם אור הבהיר, אורו של משיח. הגאולה בא תבא, ולא על זה אנו חוששים. חוששים אנו לטובתו של כל יחיד ויחיד מבני ישראל, האם תהיה הגאולה בזכות מעשיו או למרות מעשיו, ואוי לאותה בושה.

תקותי עזה כי שורות אלו, שנכתבו מלב אוהב, בבחינת "נאמנים פצעי אוהב", ימצאו מסילות ללבבות, ויוסיפו עוד משהו בהתחזקות לכבוד הבורא יתברך ותורתו הקדושה.

**בעזרת השם יתברך
הופיע ויצא לאור
ספר 'סוד החשמל' ה' חלקים
לחבר בין תורת הנגלה לתורת הנסתר**

קרוב לארבעת אלפים עמודים ברוב פאר והדר.
הספר מנוקד וההדפסה מאירת עינים.
מאמר 'פתח לסדור הרש"ש' מורחב עם ציורים וביאורים חדשים.
מאמר 'סוד החצי' מועשר בהרבה הוספות חדשות.
מאמרים חדשים שטרם ראו אור.
מפתחות מיוחדים לאלפי ראשי תיבות וסופי תיבות בתנ"ך לפי סדר הפרשיות.

ניתן להשיג בירושלים

משפחת פיש רחוב גבעת שאול 30 טל 026537343

משפחת פיש רחוב גבעת משה 12 טל 025373351

בבני ברק

משפחת פיש רחוב קוטלר 21 פינת הרב שך 036188995

טל למשלוחים: 0573 109982

בארה"ב הפצה דרך וגשל משה שטרנליכט 7188530525

כמות מצומצמת תימכר במחיר מסובסד של 80 שקל בלבד לסט. כל הקודם זוכה

